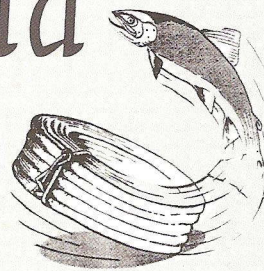

Mededelingenblad

HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM

Jaargang 37 • Nummer 1 • Zomer 2015

Inhoudsopgave

Van de voorzitter	1
Mededelingen	2
Het bombardement rondom station Giessendam	4
DVD Bombardment rondom het station van Giessendam	6
Aanbrengen eerste Rijksmonumentenbordje	7
Met spionnen en piloten door de Biesbosch	8
Mijn jeugd aan de dijk	10
Het zalmlied	15
Burgermeester Hijmersma	16
Kunst en Ambacht op Monumentendag	20
Kwartierstaat J.J. van Houwelingen	21
11 mei 1940	24
NSB-burgemeester J.W. Zuiderhoudt	25
Wie herkent...	28
Recensies	29
De melkmeid	32

Omslag:

Kim Putters bevestigt het Rijksmonumentenbordje aan de gevel van de Nederlands Hervormde Kerk op de Dam.

COLOFON

Uitgever

Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam

Eindredactie

Vacant

Redactieleden

W.F. van de Bree-Ooms,
A. Dubbeldam-van der Waal van Dijk,
M.J.H. de Haan

Foto's

Fotoarchief van de Historische Vereniging, Freke Korten e.a.

Vormgeving en opmaak

F.L. van den Heuvel

Druk:

De Groot Drukkerij, Goudriaan

Oplage

1.000 ex.

Redactieadres

E-mail:

info@hv-hardinxveld-giessendam.nl

Het mededelingenblad verschijnt tweemaal per jaar en is gratis voor leden en zusterorganisaties.

Losse verkoopprijs: €3,50

Copyright

Overname van artikelen of gedeelten daarvan is toegestaan mits vermelding van de bron en toezending van een exemplaar.

Bestuur

T. Sluimer	Parallelweg 126	3371 GE H'veld-G'dam	0184-616107 (voorzitter)
W. F. van de Bree-Ooms	Buitendams 77	3371 BB H'veld-G'dam	0184-614563 (secretaris)
A. Kampman-Timmer	Van Leeuwenhoekstraat 71	2984 EG Ridderkerk	0180-428594 (penningmeester)
M. J. A. de Haan	Buitendams 4	3371 BL H'veld-G'dam	0184-616586 (archivaris)
Joh. van den Bout	Rivierdijk 197	3372 BM H'veld-G'dam	0184-616450 (lid)
F.L. van den Heuvel	Alblasstraat 2	3371 SB H'veld-G'dam	0184-614154 (lid)
N. Scheijgrond	Houweningeweer 25	3371 PP H'veld-G'dam	0184-617023 (lid)

De minimumcontributie bedraagt €15,00 per jaar. Voor leden tot 18 jaar en ouder dan 65 jaar €12,50. Bankrekening: NL65RABO325099138, girorekening: 3879669. Bij elke betaling s.v.p. duidelijk uw lidnummer vermelden en wat u betaalt. Donaties zien wij graag tegemoet. Zie voor meer info: www.hv-hardinxveld-giessendam.nl

Van de voorzitter

Teun Sluimer

Soms heb ik moeite om voor u een interessant voorwoord in ons mededelingenblad te schrijven. Deze keer is dat anders. Ik weet nauwelijks waar ik beginnen moet. Er gebeurt van alles en u moet weten waar wij mee bezig zijn. Soms door eigen ideeën, maar soms overkomt het je.

U bent gewend dat dit blad een eindredacteur heeft. Of ik moet zeggen had. Mevrouw Jannie Teeuw-van der Plas was die eindredacteur. Om persoonlijke redenen is zij gestopt. Jannie is een intelligente, creatieve en ambitieuze vrouw.

Ze heeft met veel energie als bestuurslid aan onze vereniging en niet alleen als eindredactrice, maar ook haar inbreng bij de Jaarlijks Open Monumenten Dag vroeg veel tijd en energie.

Contacten met de pers waren bij haar in goede handen. Maar bovendien de eindredactie van dit blad was haar toevertrouwd.

De boog kan niet altijd gespannen blijven. Hoewel wij het erg betreuren dat Jannie een stapje terug doet hebben wij daar begrip voor. Gelukkig blijft zij een aantal dingen regelen. Zo blijft u verzekerd van een steeds weer aan de tijd en omstandigheden aangepaste etalage van het HIC.

Dit mededelingenblad kan er dus wat anders uitzien dan dat u gewend bent. We hebben genoeg te melden, dat is het niet, maar het moet wel passen in de huisstijl. Het moet geredigeerd worden. Gelukkig zijn er mensen, die hoewel zij het druk hebben, hun nek willen uitsteken. Mevrouw Alie van Lopik-de Jong is bereid het tijdelijk hoofdredacteurschap op zich te nemen. Gelukkig blijf Fred van den Heuvel de lay-out voor zijn rekening nemen. Als u dit mededelingenblad iets later krijgt dan u gewend bent, dan weet u de reden.

70 jaar bevrijding

In zijn toespraak bij de Dodenherdenking op vier mei j.l. stelde burgemeester Augusteijn: 'Wie kan na 70 jaar de bevrijding navertellen en wie kan dat na 80 jaar?' We willen als Historische Vereniging de beelden van oorlog en vrede vasthouden en navertellen.

Als Historische Vereniging hebben we twee jaar geleden de DVD 'Bommen op de Buldersteeg' uitgegeven. Dat riep zoveel emoties en herinneringen op, dat wij besloten ook een DVD over de bombardementen rond het station in Giessendam uit te brengen. Ook deze keer was Gert Romijn de maker van de, evenals 'Bommen op de Buldersteeg', ontroerende documentaire. Zijn broer Ro zorgde voor de begeleidende muziek. Beide DVD's zijn op vier mei aan de burgemeester aangeboden.

De jeugd

Leerlingen van de Calvijnsschool hebben onder begeleiding van mevrouw De Jong, docente geschiedenis, prachtige werkstukken gemaakt over de Tweede Wereldoorlog. Foto's van de tentoonstelling van die werkstukken in de bibliotheek vindt u in dit blad. Laten scholen hier mee doorgaan. Wij zijn altijd bereid om begeleiding en informatie te verstrekken.

En dan natuurlijk de schildjes voor de herkenning van de Rijksmonumenten. Door Kim Putters werd het eerste schildje op de toren van de Hervormde Kerk geplaatst ondermeer gadeslagen door het voltallige college van Burgemeester en Wethouders.

Al met al is de HV springlevend.

Mededelingen

FaceBook en de Historische Vereniging

De laatste tijd is er op FaceBook een intensieve uitwisseling tussen bewoners en oud bewoners van Hardinxveld-Giessendam over het verleden van Oud Hardinxveld-Giessendam.

Heel veel mensen wisselen informatie uit in de vorm van foto's van heden en verleden. Dat zijn vaak heel leuke beelden. Ook foto's van mensen roepen veel reacties op.

Als Historische Vereniging volgen wij dit op de voet. Het feit dat zoveel mensen geïnteresseerd zijn in het verleden van ons dorp past ook helemaal in onze doelstelling. We zien dat er op vrijwillige basis door een aantal mensen veel vrije tijd in wordt gestopt. Zij stimuleren en coördineren de berichtenstroom. Wat zij niet kunnen verhinderen is dat er soms persoonsgevoelige informatie op internet verschijnt. Dat is jammer en eigenlijk erg ongewenst. Ook met de beste bedoelingen kunnen mensen gekwetst worden en dat is zeer ongepast.

Dat kan bijvoorbeeld door het gebruiken van bij- of scheldnamen. Maar ook door het geven van informatie die door kwaadwilligen kan worden misbruikt.

Als Historische Vereniging hebben wij grote belangstelling voor de waardevolle informatie die op FaceBook beschikbaar komt. Die informatie kan in gestructureerde vorm een geweldige bijdrage leveren aan het inzichtelijk maken van onze plaatselijke historie. Daaraan kunnen en willen wij graag een bijdrage leveren.

Wij willen ons echter niet conformeren aan berichtgeving die men-

sen kunnen beledigen of schaden. Wij staan open voor iedereen die feitelijke informatie beschikbaar heeft die wij in samenwerking met de verstrekkers en verzamelaars tot toegankelijke en verantwoorde documenten kunnen toevoegen aan de geweldig grote informatieverzameling die wij al hebben. Wij zullen nu en in de toekomst ons uiterste best doen om elke vorm van informatie die wij in welke vorm dan ook publiceren en die op enigerlei wijze kwetsend of schadelijk kan zijn voor personen of zaken trachten te voorkomen.

Braderie

Op 20 juni zal de Historische Vereniging, zoals altijd, weer present zijn op de braderie in de Peulenstraat. Deze keer moet u zeker even bij ons langs komen omdat wij speciale aanbiedingen hebben. Natuurlijk kunt u zich opgeven als lid. Dat biedt vele voordelen. Zeker deze keer, want naast twee gratis publicaties en het bijwonen van de bekende lezingen over interessante streekgebonden onderwerpen, bent u de rest van dit jaar ook gratis lid als u zich op 20 juni als nieuw lid aanmeldt.

Verder is een bezoek aan de braderie interessant omdat we dan een groot aantal prachtige boeken uit ons antiquariaat tegen spotprijzen aanbieden.

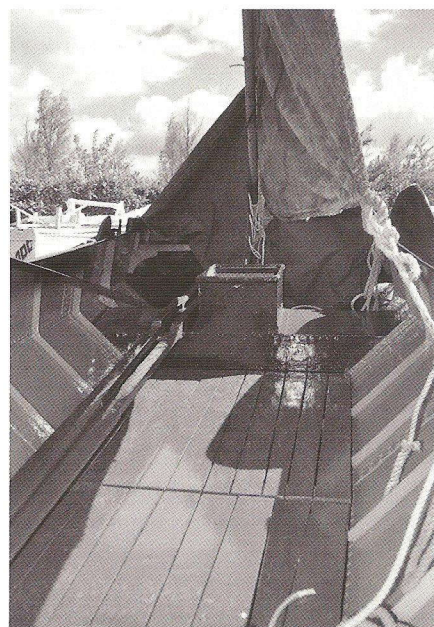
Kom gezellig langs en kijk zowel binnen als buiten het HIC naar interessante dingen uit het verleden van ons prachtige dorp.

Grote uitverkoop van publicaties van de Historische Vereniging en streekboeken. Dat mag u niet missen. Uren leesplezier. Herkenning van dingen uit het verleden en interes-

sante dingen over uw eigen dorp en streek die u nog niet kende;
20 juni Peulenstraat 243.
Tot ziens.

Drijverschuit

Hardinxveld en Giessendam zijn door de eeuwen heen vertrouwd en verbonden met de rivier. Visse-

rij, en beurt- en passagiersvaart hebben geleid tot forse economische ontwikkelingen. Vooral op het gebied van waterwerken en scheepsbouw hebben de dorpen naam gemaakt.

Een symbool daarvan is de zalm-schouw of drijverschuit, de HD1. Meer dan 100 jaar geleden gebouwd bij Van 't Hof in Den Bout. Een geklonken schip dat al enige

Het Historisch Informatiecentrum na de schilderbeurt.

jaren in beheer is bij de Historische Vereniging. Een monument voor scheepsbouw en riviervaart dat verdient zichtbaar te zijn voor iedereen. Na jarenlang opgeslagen te zijn geweest willen we de HD1 weer laten varen.

De tand des tijds heeft echter wat sporen achtergelaten. Het scheepsvlak en de beun dienen geïnspecteerd en waar nodig hersteld te worden. Ook mast en tuigage vragen om inspectie en mogelijk herstel.

De HD1 in oude glorie kan dan weer model staan voor de enorme economische ontwikkelingen die hebben plaats gevonden.

Renovatie voorgevel Historisch Informatie Centrum (HIC)

De Peulenstraat wordt, na de braderie toegankelijker, aantrekkelijker en veiliger gemaakt. Een goed initiatief van de gemeente. Omdat wij met ons Historisch Informatie Centrum aan de poort van de Peulenstraat zitten, willen we daar niet aan voorbijgaan. Sterker nog, we

zullen ons steentje bijdragen om de sfeer en de gezelligheid van onze belangrijkste winkelstraat te vergroten.

Onze voorgevel zal geheel worden gerenoveerd. U ziet dat we als Historische Vereniging niet alleen zorg en belangstelling hebben voor het verleden, maar dat we middenin het heden staan.

U bent altijd welkom in het HIC op zaterdag van 10 tot 12 uur en op woensdagmiddag van 2 tot half 4.

Varen met de HD1 in de Biesbosch

Onze 100-jarige drijver, de HD1, is weer in prima conditie. Een zalm-schouw komt het beste tot zijn recht als je ermee vaart. Zeker als je vaart in een prachtige natuur. Aan die voorwaarde kunnen wij als Historische Vereniging voldoen. Wat denkt u van een tochtje door de Biesbosch? Stilte, vogels, planten, grienden, polders. In alle rust, zodat u alles op uw gemak op u kunt laten inwerken. U kunt prachtige foto's maken.

Bijvoorbeeld: een plaatje van een bever of van een ijsvogeltje en als u geluk hebt van een zeearend.

Op een rustig plekje de HD1 stilleggen en wat drinken.

In de eerste plaats bestemd voor leden van de HV. U weet dat wat van de HV komt goed is en niet duur. We zijn druk doende om een wat meer uitgewerkt programma op te stellen.

Als u ervaring hebt met varen in de Biesbosch, maar ook als u zegt, dat vind ik een leuk idee, laat ons dat dan weten. Dan kunnen we het nog beter en leuker maken.

De drijverschuit direct na de renovatie/restauratie met restaurateur Cees van Wijngaarden.

Bombardement rondom station Giessendam

Naar aanleiding van berichtgeving over het samenstellen van een DVD over de bombardementen van het gebied rondom het station te Giessendam kwam een reactie binnen van de heer Bakker uit Piershil in de vorm van een aantal foto's die vlak na een van de bombardementen zijn gemaakt.

Omdat het werk aan de DVD op dat moment vrijwel was afgerond konden de desbetreffende foto's hierin niet meer worden verwerkt. Ofschoon we in ons archief wel een aantal foto's hebben die geruime tijd na de bombardementen zijn gemaakt en waarop te zien is dat de getroffen panden al grotendeels zijn gesloopt en het puin is opgeruimd, waren ons tot op heden geen foto's bekend van vlak na deze gebeurtenis.

Vanwege het bijzondere karakter van deze foto's en de aandacht die nu aan deze zaken wordt geschonken, leek het ons zinvol om ze in dit blad te plaatsen.

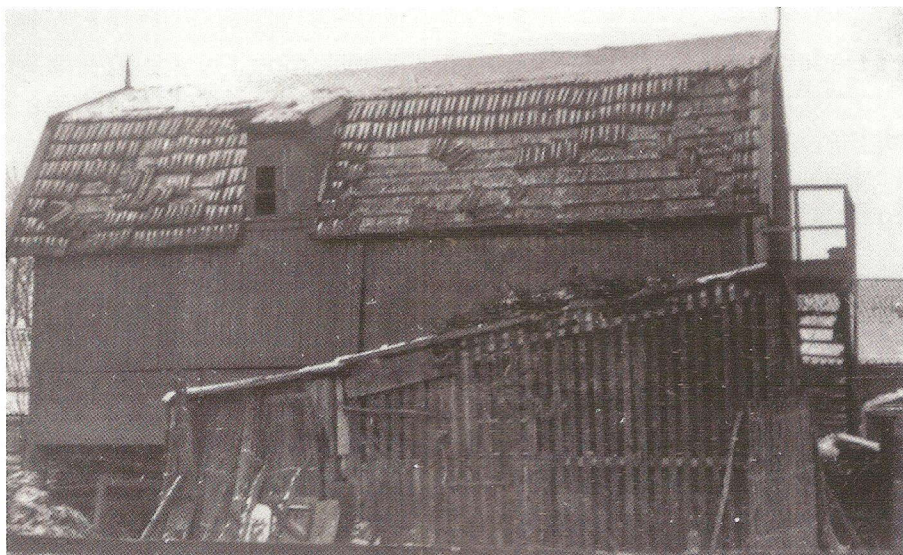
Het is niet duidelijk of de foto's werden gemaakt na het eerste of na het tweede bombardement, maar in feite is dat niet zo belang-

De achterzijde van de woning Achterdijk 70, ontworpen door architect Marius Donk in opdracht van J.Boom. Bouwjaar 1933.

Achterdijk 68, achterzijde.

De hoepmakersschuur aan de Giessen.

Het klompenhok achter Achterdijk 70.

De achterzijde van de woningen Achterdijk 68, 66 en 64.

rijk. Het betreft hier beelden van het laatste gedeelte van de Achterdijk (nu Kerkweg) en dus niet van de meest direct getroffen delen zoals het eerste gedeelte van de Damstraat en het gebied direct over het spoor.

Het op de foto's zichtbare gebied kreeg geen directe treffers te verwerken en de schade was dus indirect en te wijten aan de schokgolven van de in de nabije omgeving ontploffende bommen. Het gevolg was dat van deze panden de ruiten sneuvelden en de dakpannen grotendeels werden weggeslagen. Dat zou nog wel te herstellen zijn geweest, maar vaak waren ook de gevels ontzet, zodat sloop de enige optie bleef.

Een aantal foto's is gemaakt vanaf een hoepmakersschuur die achter het pand Achterdijk 70 aan de Giessen stond. Deze schuur is op een van de andere foto's te zien.

Rondom het station van Giessendam

U weet het vast nog wel. Twee jaar geleden plaatsten wij, als Historische Vereniging, een oproep in ons mededelingenblad én in Het Kompas met de vraag of er mensen waren die nog wisten van het bombardement rondom het station van Giessendam in januari en februari 1945 én als zij het wisten, of ze dat ook wilden vertellen voor de camera van Gert Romijn.

De aanleiding van deze oproep kwam voort uit de eerder uitgegeven DVD: "Bommen op de Buldersteeg". Het was niet tegen dovemansoren gezegd, want diverse reacties volgden al snel. Adressen en telefoonnummers werden door ons verzameld en doorspeeld naar Gert die er vervolgens mee aan de slag is gegaan. Ongeveer vijftientig mannen/vrouwen heeft hij in de afgelopen twee jaar bezocht. Allemaal vertelden ze hoe zij dit als kind hebben beleefd. Het bombardement was hetzelfde maar de persoonlijke herinneringen verschilden uiteraard wel.

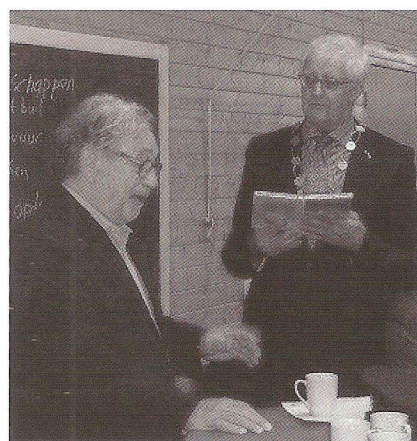

Bij het eerste bombardement kwamen, naast veel materiële schade, tenminste vijf mensen om het leven. Bij het tweede was "alleen" maar materiële schade. Niemand kon nog terug naar zijn/haar eigen huis. Ook het waarom van het bombardement is wat onduidelijk, al lijkt het het meest aannemelijk dat een zender in een

schoolgebouw onschadelijk moest worden gemaakt. Maar ook het "verzet" was niet goed op de hoogte waar die zich bevond. De apparatuur in de vliegtuigen was niet zo verfijnd als nu, met als gevolg dat een bom zomaar tientallen meters naast het beoogde doel terecht kwam, met alle gevolgen van dien.

Niet alle geïnterviewde personen zijn te zien op deze DVD, er zouden dan teveel overlappingen komen en de film zou te lang worden.

Ook blijkt maar weer dat er met het vastleggen van de historie niet gewacht moet worden, want ook op deze DVD komen nog mensen aan het woord die er helaas niet meer zijn.

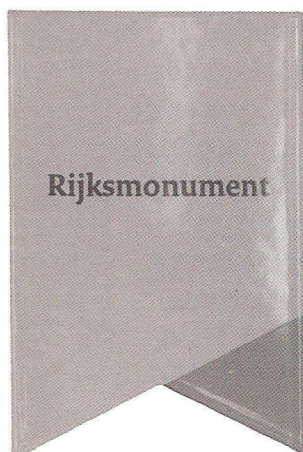
Bij de Dodenherdenking van dit jaar memoreerde ook burgemeester Augusteijn dat niet alleen in het groot, maar zeker ook in het eigen dorp deze gebeurtenissen niet mogen worden vergeten. Hij vond dat wat

de Historische Vereniging hier doet van groot belang is. Na afloop van de plechtigheid kreeg hij van de voorzitter, in kleine kring, de beide DVD's overhandigd.

Inmiddels hebt u, als lid, de nieuwe DVD thuis gekregen en kennis kunnen maken met de verhalen op de film: EEN SPOOR VAN Vernieling. Deze titel dekt precies de lading. Gert en Ro (hij schreef de muziek) én de Historische Vereniging hebben met zorg getracht iets van dit drama voor volgende generaties te bewaren.

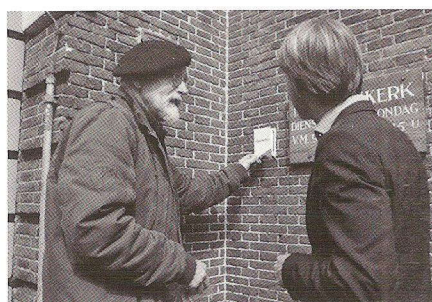
Aanbrengen van het eerste Rijksmonumentenbordje

Enige tijd geleden werd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in samenwerking met de ANWB een nieuw bordje ontworpen om de herkenbaarheid van Rijksmonumenten te bevorderen.

Dit bordje werd niet gratis verstrekt maar diende door de eigenaren van Rijksmonumenten zelf te worden aangeschaft. Omdat wij als vereniging dit initiatief van harte toejuichen werd besloten om de eigenaren van Rijksmonumenten binnen onze gemeente dit bordje kosteloos ter beschikking te stellen.

De bedoeling hiervan is om herkenbaarheid van 'onze' Rijksmonumenten te bevorderen en onder de aandacht te brengen. In dit kader werd op 11 april j.l. het eerste bordje met een kleine plechtigheid door onze plaatsgenoot en directeur van het Cultureel en Sociaal Planbureau Kim Putters bevestigd aan de gevel van de toren van de Nederlands Hervormde Kerk op de Dam.

Dit onder toezicht oog van onze burgemeester Roel Augusteijn, leden van het college, de overige Rijksmonumenteneigenaren en andere genodigden.

Na deze officiële handeling werden in het Historisch Informatie Centrum de overige monumentenbordjes uitgereikt aan de andere monumenteigenaren, waarna de plechtigheid werd besloten met een hapje en een drankje.

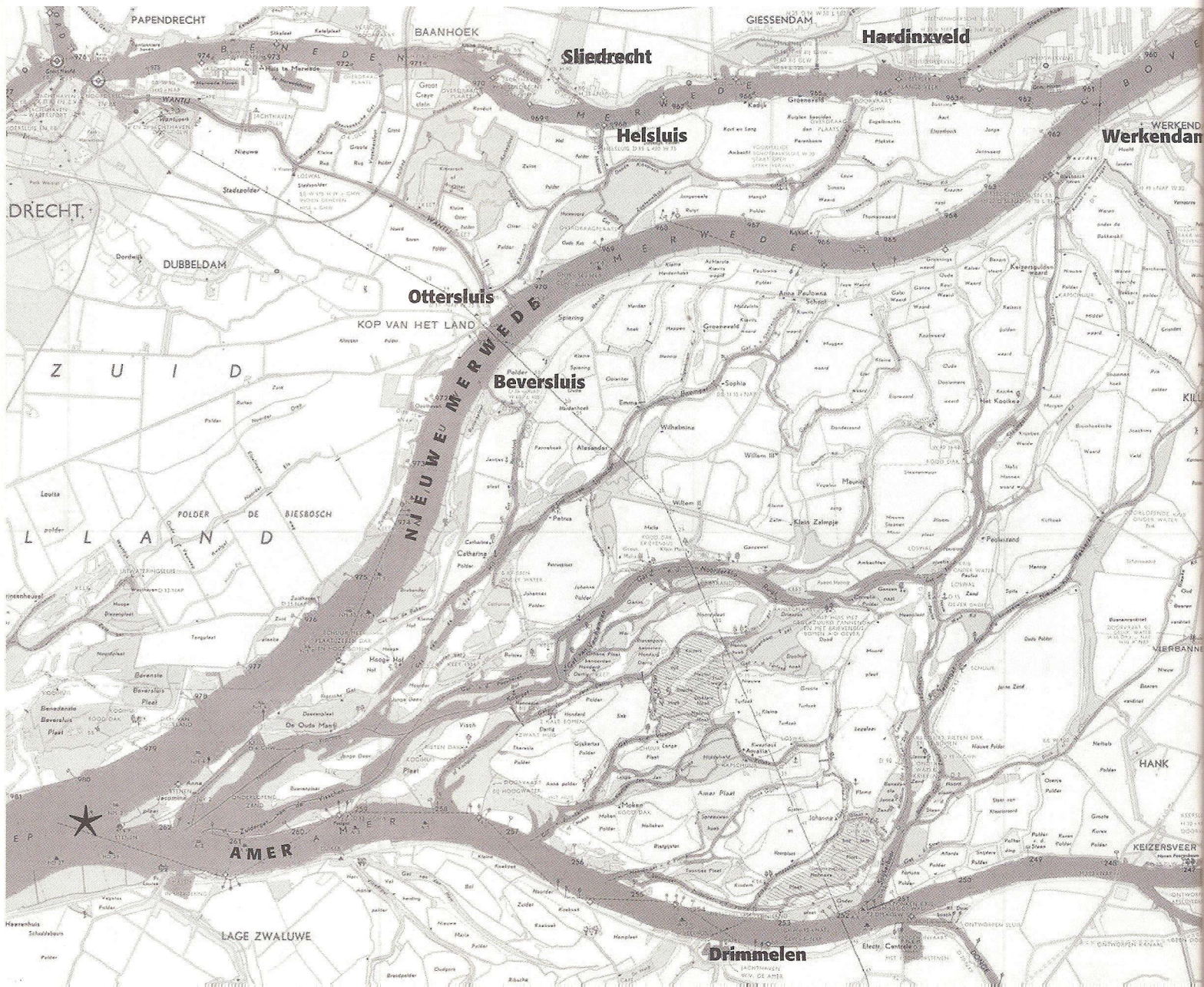
Met spionnen en piloten door de Biesbosch

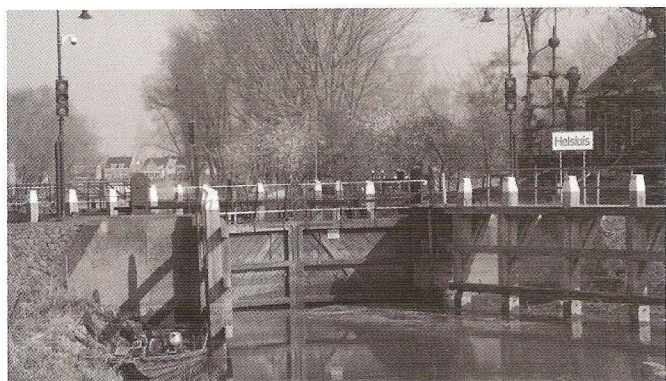
Op 18 maart 1945 roeide Aaike van Driel uit Werkendam met een lekke boot op de Nieuwe Merwede. Behalve Arie waren er nog drie anderen aan boord, agenten van het Bureau Inlichtingen, die hij vanuit het bevrijde Noord-Brabant naar bezet gebied zou brengen. Doordat hun boot was lek geraakt, moesten de vier mannen water hozen. Ze maakten weinig vaart en liepen een grotere kans om gepakt te worden. Bij de westpunt van de Biesbosch, waar de Nieuwe Merwede met de Amer samenvloeit (zie* op de kaart), werden ze opgemerkt door een Duitse stormboot, die er op gebouwd was om woelig water te bevaren. De Duitsers enterden het bootje en namen de vier gevangen.

Het was de 54e en laatste maal dat Aaike de boottocht tussen bezet en bevrijd gebied had gemaakt. Zo'n boottocht werd een crossing genoemd. Na 6 november 1944, toen De Biesbosch tussen de Duitse en de geallieerde linies kwam te liggen, was een linie-crossing nagenoeg de enige manier om in het bevrijde zuiden te komen. En andersom, want vanuit Brabant reisden ook koeriers en spionnen via de Biesbosch naar bezet gebied, om het verzet te

instrueren en troepenbewegingen in kaart te brengen. Behalve Aaike waren er nog 21 mannen uit Sliedrecht, Hardinxveld en Werkendam die op en neer voeren.

De linie-crossers deden gevaarlijk werk, want of men nu van Hardinxveld of van Sliedrecht over de Merwede of van Werkendam door de krek en geulen van de Biesbosch naar Drimmelen voer,

De Helsluis

overal langs de meer dan vijftien kilometer lange route lagen Duitsers klaar om de bootjes te beschieten. Geregeld schoten ze lichtkogels af waardoor het nachtelijk duister verdween en de rivier in het volle licht kwam te liggen. 'Dan voelde je jezelf naakter dan in je nakende nakie 's middags om twaalf uur op de Dam in Amsterdam', vertelt een line-crosser in het gedenkboek van de LO en KP, Het grote gebod. De LO en KP waren de Landelijke Organisaties voor hulp aan onderduikers en de bijbehorende knokploegen (KP's). Verzetsstrijders uit Hardinxveld en Sliedrecht hadden in voorgaande jaren talloze onderduikers ondergebracht in de Biesbosch, die een waar onderduikersparadijs geworden was. Het verzet kende alle waterwegen, rietvelden en grienden, terwijl de Duitsers er al gauw verdwaalden en er liever wegbleven. In 1944 nam een onderduikerscommando 75 Duitse soldaten gevangen.

Spionnen en piloten

In de Biesbosch stond ook een zendstation van de groep Albrecht, de voornaamste spionagegroep uit de bezettingstijd. Ze was in 1943 opgericht door geheim agent H.G. de Jonge vanuit de gereformeerde studentenvereniging SSR. Groep Albrecht telde in 1944 ongeveer achthonderd mensen van allerlei richting. Zij hadden goede contacten in de omgeving van de Biesbosch. In het najaar van 1944 beraamden leden van de groep de eerste Biesbosch-crossings. Medicijnen en berichten, wapens en zendapparatuur, spionnen, Joden en piloten werden door Aaike en anderen over de Nieuwe Merwede en door de kreken van de Biesbosch verscheept. Hun kano's en roeiboten voeren soms zo dicht langs de Duitse wachtposten, dat de bemanning de Duitsers hoorden kletsen en zwetsen. Belangrijke brie-

ven waren verpakt in een plastic zak verzwaard met een steen die in het water gegooid werd, zodra de Duitsers te dichtbij kwamen. Elk geluid moest vermeden worden, want zelfs opvliegende eenden konden de Duitsers wantrouwend maken en hen naar een lichtkogel of mitrailleur doen grijpen. Ook het weer of de natuur kon een vijand zijn. Op de heenreis naar bezet gebied voer men met de stroom mee en duurde de tocht vijf à zes uur. Maar de terugreis kon wel tien tot veertien uur duren. Als het dan ochtend werd, verborgen de line-crossers zich in de Biesbosch tot het donker werd. Als het hard waaide, sloegen de golven over de boot en moest er gehoosd worden. Een passagier verdronk door het vollopen en omslaan van de kano.

Soms moest er over land gelopen worden, met de boot op de schouders. Dat gebeurde ook tijdens de laatste crossing, in de nacht van 4 op 5 mei 1945, toen een onderduiker naar het zuiden werd gebracht. Men dacht dat het land waarover men liep, niet ver van Drimmelen, van mijnen gezuiverd was, maar dat bleek niet waar. De onderduiker raakte zwaar gewond. Hulpgeroep werd overstemd door het feestgedruis dat de Duitse overgave in Drimmelen had losgemaakt. De onderduiker overleed aan zijn verwondingen.

Hoge onderscheiding

Toch zijn de meeste van de 374 crossings in opdracht van de Groep Albrecht goed afgelopen. Velen hebben er hun leven aan te danken, zoals de duizenden suikerzieke patiënten wier insuline via de Biesbosch werd aangevoerd. Dankzij de inlichtingen van de spionnen waren de geallieerden nauwkeurig op de hoogte van Duitse troepenbewegingen, waardoor het Duitse Ardennenoffensiefweerstand kon worden.

Alle 22 linie-crossers kregen na de oorlog een hoge onderscheiding. Vier van hen ontvingen de allerhoogste, de Militaire Willemsorde. Aaike van Driel kreeg hem postuum. Op 30 april 1945 was hij door een dronken Duitser gefusilleerd in Fort De Bilt.

Over de Biesbosch-crossings is een film gemaakt, 'Biesbosch onder vuur'. Meer info: www.biesboschinbeeld.nl

Dit artikel is overgenomen uit
Het Nederlands Dagblad van 27 april 2015.

Mijn jeugd aan de Dijk

Gert Huisman

Ik zit in mijn gemakkelijke stoel bij het raam en kijk vanaf mijn etage, op zo'n acht meter hoogte schat ik, op de dijk die zo'n honderd meter verder ligt. Deze dijk kun je maar in gedeeltes zien tussen de daarlangs gebouwde huizen. Het profiel van het schuine dak van de kerk voor me, beneemt me uiterst rechts het zicht op de dijk. Links kan ik echter voorbij wat andere huizen de loop van de dijk volgen.

Deze dijk die, naar ik schat zo'n 6 meter hoog is en langs en in ons dorp zijn weg vervolgt, is me erg dierbaar. Niet alleen dat deze dijk historisch 700 jaar oud is, maar ook dat ik er 70 jaar geleden als jochie al op wandelde, en wel dagelijks tweemaal heen en terug, dus naar en van school. Ik vind het zo typisch en uniek dat ik na al mijn reizen en verblijven in verschillende delen van de wereld hier nu op mijn oude dag terug ben, samen met Ursula hier woon en dagelijks van het uitzicht kan genieten. In een bepaalde stemming kun je dan gaan mijmeren en terugdenken aan alles wat je zo beleefd hebt.

Maar ook deze dijk die, laten we zeggen voor mij, bij Alblasterdam begint en in Gorinchem eindigt, zou die kunnen spreken, dan zou hij ook kunnen vertellen over de Spaanse troepen van Alva die er in de 15e eeuw overheen marcheerden. Maar ook over de Franse troepen toen Napoleon het hier voor het zeggen had. Zelf weet ik nog van Duitse soldaten die erover gingen. Ja zelfs nog hoe een Engelse piloot van een neergeschoten vliegtuig tussen wat soldaten over de dijk ging om, voor ons huis langs, die voor mij vreemd geklede persoon bij hun commandant te brengen. Hij was hier ergens in de polder met zijn parachute

neergekomen. Ik was toen ongeveer vijf jaar oud.

Ja, als de herinneringen uit mijn jeugd weer boven komen drijven dan wil je die soms met iemand delen. Links voor me zie ik een dakkapel (ook wel koekoek genoemd) van een huis dat er nog steeds staat uit de tijd toen ik hier woonde. Een klasgenoot van de Lagere School woont er nog steeds. Haar vader had op de werf ernaast een bedrijfje in beton-vormen. Een oude, scheefgezakke, houten schuur, net zicht-

water probeerden te houden, net als mijn grootmoeder in het naburige dorp Hardinxveld. Iets verderop had je een meneer met een houten been die ook een winkeltje had. Zijn naam was Frans. Mijn moeder stuurde me weleens schuin over de dijk naar hem toe om wat bij hem te gaan halen, lucifers of zo.

Het was toch eigenlijk een uniek dorp, dit Giessendam. Het aangrenzende dorp heette Sliedrecht (waar mijn tante An woonde in een straat vlak bij het Middeldiep) De dijk liep

Buitendams

baar in de winter tussen de kale bomen ervoor, is er nog getuige van. Aan de voorgevel van het huis was vroeger zo'n rode brievenbus bevestigd en in het huis ernaast, al eens vervangen door een ander, had iemand ooit een winkeltje in de voorste ruimte. Achter een soort toonbank stond altijd een lief oud vrouwtje die Kundertje heette. Heel wat mensen hadden zo'n "aan huis winkeltje" in die dagen, meestal weduwen die zo het hoofd boven

dan weer door via ons dorp naar het aangrenzende dorp Hardinxveld en vandaar weer verder tot Gorinchem, steeds de rivier volgend want de dijk was er tenslotte om de rivier tegen te houden als het water heel hoog kwam. Dat gebeurde dan tijdens een zuidwesterstorm in de herfst of in het voorjaar als het smeltwater vanaf Duitsland en Zwitserland het water deed stijgen. Links en rechts van de dijk waren huizen gebouwd, de meeste echter bin-

Rehobothschool, 2e klas, 1949

Van onder af en vlnr: Onderste rij: Jan van Noordenne, Joop Huisman, Arie Vlot, Leen van Iperen, Wil Ferwerda, Gert van Herpe, Piet de bruin, Leen van der Wiel en Arie Boogaard. 2e Rij: Arie de Krijger, Teus Vlot, Adriaan Versteeg, Riens Guijs, Jan Dubbeldam, Marius Korevaar, Gert den Dunnen, Wies van Wijngaarden, Bas van Genderen en Manda van Wijngaarden. 3e Rij: Willy van Wijngaarden, Annie van der Meijden, onbekend (schipperskind), Nelleke Huisman, Rietje van Houwelingen, Rie Nederveen, Bep van 't Hoog, Janny Dekker en Anna van der Giessen. 4e Rij: Jopie de Bruin, Janny van Noordeloos, Gerry Vink, Corrie Hofman, Lijda de Jong, Bets Sluimer, Janny van de Waal van Dijk, Ita Kroon, Corrie Huizer, Nellie de Kok en juffrouw Pluister. Bovenste rij: Adrie Timmer, Mina Loeve, Lenie de Mik, Janny Huisman en Nella Dubbeldam.

nendijks, dus richting de polder. In Giessendam was het zo, dat bijna om de 100 meter een boerderij stond die dan weer met een lange stoep met de dijk verbonden was. Zo was het vroeger ingedeeld door de hertogen en graven die deze polders lieten ontginnen en al deze (meest) gelijke percelen aan de boeren verpachtten.

Het waren allemaal melkveebedrijven. Ik kan me nog herinneren dat in mijn tijd elke dag de melkbussen boven aan de dijk stonden om te worden opgehaald door de vrachtwagen van de melkfabriek in Giessen-Oudekerk, weer een ander dorp

dieper in het land aan het riviertje de Giessen.

Op weg naar school kwam je dus langs verschillende boerderijen zoals die van boer Redelijkheid, De Jong, De Wit, Korevaar, Van Wijngaarden, Nomen of De Bruin. Je kende ze allemaal bij jou in de omgeving met hun typische geur van mest en pulp. Maar ook van hooi als dat 's zomers hoog opgetast lag op die typische hoge wagens die over de dijk langs kwamen, getrokken door een sterk paard. Eenmaal op school aangekomen werd je natuurlijk helemaal in beslag genomen door de lessen en je medescholier-

ren. Je kon door de muren heen horen wat hardop in het volgende lokaal werd opgezegd, of wat uit het hoofd geleerd moest worden, vooral met zingen. Maar omdat iedereen eraan gewend was, stoorde dit niet bij je eigen klas.

Onlangs fietste ik met opzet langs dezelfde (Rehoboth) school en het was juist speekwartier. Het jonge volkje was nog steeds van hetzelfde soort, joelend en rennend onder toezicht van een meester. Ik had een kind kunnen wenken en zeggen: "Weet je wel dat ik zeventig jaar geleden net zo springend rondliep zoals jij nu!" Zoiets denk je wel,

maar doe je niet. Nog wist ik, langs de lange muur van de school kijkend, wanneer je elk jaar overging, hoe je van lokaal tot lokaal wisselde tot het laatste raam; dan zat je in de zesde klas. Sommigen van ons gingen dan verder naar het voortgezet onderwijs, genaamd de ULO, in een gebouwtje naast het schoolplein. Toen ik weer verder wilde gaan, keek ik nog even naar de rijen en rijen fietsen achter de school. Dat had je vroeger niet, zo'n luxe. Het was allemaal lopen en op klompen, die je, voor je de klas in mocht, in de gang van de school uittrok en onder de jashaak zette.

Precious memories- how they linger... Op school, tijdens de oorlog en in de winter, was er weleens een tekort aan kolen om de klaslokalen te verwarmen. Dan gebeurde het vaak tijdens heel strenge vorst dat er geen school was.

Op het laatst van de oorlog als meer en meer Duitse troepen werden teruggedreven, onze kant op, werden de scholen ook gebruikt om de soldaten onder te brengen en dus hadden we soms maandenlang geen school. We konden ons echter best vermaken en soms gingen wij ze op school opzoeken. Het waren meest jonge soldaten die ons kinderen graag mochten. Ze vroegen ons soms om naar de groenteboer te gaan, want zelf mochten ze niet weg. Dan gingen we naar weer zo'n typisch winkeltje- aan- huis om een kilo appels voor hen te kopen. We mochten er dan een voor onszelf houden.

Net in die tijd en in die leeftijd spaarde je van alles, zo ook lege geweerhulzen. Er waren gewone rechte, maar ook korte dikke, van

machinegeweren. De soldaten oefenden weleens achter ons huis, over de Giessen, op een uitgestrekte akker met de rivierdijk als achtergrond. Ze oefenden dan op kartonnen doelen die de vorm hadden van een man, hoofd en borst. Eens vroeg ik een jonge soldaat in de school om een lege geweerhuls. Hij kwam even later terug met een compleet patroon. Met enige moeite brak hij er de punt af, schudde het kruit eruit en gaf de huls aan mij. Nu had ik als enige jongen in de buurt een huls met het slaghoedje nog intact! (dus zonder het kuiltje

van die sierlijk kromme veren mocht zoeken in de ren.

Toen we wat ouder waren, was eieren zoeken, uitblazen en verzamelen in zwang. Aan mussen-eieren was wel aan te komen onder de dakpannen van schuurtjes en zo, maar voor kraaien- en ekstereieren moest je naar de nesten klimmen in hoge bomen. Het was maar goed dat je vader of moeder niet wist wat je allemaal uitspookte na schooltijd of op zaterdag. Als ik nu nog langs zo'n hoge schietwilg loop en dan bedenk hoe wij in zo'n boom konden klimmen! Om de onderste tak

van de slagpunt). We verzamelden ook veren, vooral in het najaar als de vogels in de rui waren. Achter in de weilanden vonden we van die lange grijze reigerveren en soms, onder alleenstaande bomen in het landveren van een torenvalk, van die gestreepte.

Verder langs de dijk, achter in een stoep, woonde een meneer Lock, die van die mooie zwartbruine kippen had.

Ik trok eens de stoute schoenen aan om hem te vragen of ik een paar

te bereiken ging je op de schouders van je maatje staan. Soms was dat niet genoeg en stond je zelfs op zijn hoofd. Als je er dan nog niet bij kon, bij de eerste tak, klemde je jezelf vast om de stam heen en zette je jezelf met je voeten af tegen de schors, om telkens een beetje op te schuiven naar boven tot aan de eerste tak. Nu besef je dat kinderen van die leeftijd licht in gewicht zijn en heel krachtig in hun armen. Op deze wijze konden wij bij die dunne hoge takken komen zonder dat ze

braken. Wel moest je erop letten nooit op dode takken te gaan staan of eraan gaan hangen. Wat kon het soms teleurstellend zijn als je helemaal naar boven geklommen was en zo'n nest leeg was.

Ooit wilden wij een jonge ekster hebben. Men had ons verteld dat je die kon leren praten. Bij boer Kees de Jong was naast de boerderij een boom met hoog in de top een ekster-nest. Maar de boer zou ons zo van zijn erf kunnen weggagen. Goede raad was duur. De eksters vlogen af en aan, dus wij dachten dat ze hun jongen aan het voeren waren. Wij waren met z'n drieën en het plan was als volgt. Henk van de slager hielp weleens bij de boer en die zou hem aan de praat houden terwijl neef Jaap onder de boom zou staan en ik zou op zijn schouder gaan staan.. Alles ging goed, maar na heel veel moeite eindelijk bij het nest te zijn gekomen, bleek het een zogenaamd fop-nest te zijn (dus leeg)!

Inmiddels was de boer naar buiten gekomen en wij wisten van horen-zeggen dat het een kwaai en driftige man was. Henk was al weg en Jaap stond van verre op de dijk te wachten en ik maar in de boom zitten, in de hoop dat de boer niet omhoog zou kijken. Eerst, na een heel lange tijd, ging de wantrouwige boer weer naar binnen en klom ik van tak na tak langzaam naar beneden. Vol schrammen en met geschaafde benen liet ik mij het laatste eindje op de grond vallen en rende langs zijn deur de dijk op naar mijn neefje. Alles voor niets en zonder een eksterjong om praten te leren (men zei dat eerst een stukje van zijn tong moest worden geknipt, brr, nou ja, als dat moest...).

Ja, het ging over sparen. Je trog-

Karrejotten

gelde bij je ooms sigarenbandjes af voor in je schrift. Ook droogden we bloemen en bladeren met mooie nerven en kleuren (die later echter allemaal bruin werden). Het was maar net wat je interesseerde of fascineerde.

Al op heel jonge leeftijd spaarden ik en mijn vriendje al scherfjes van kopjes en schoteltjes. Soms met een gouden randje en je vond de mooiste patroontjes erop, vooral in Delfts blauw. Je kon ze vinden in de ashoop bij de burens onder aan de dijk. Daar stond een lang huis waar twee gezinnen in woonden (Deventer en Verschoor).

Er werd toen veel op kolen gestookt en de as werd op een gezamenlijke hoop gegooid om in de winter, als het glad werd, de stoep naar boven mee te bestrooien.

Tja... over die eiverzamelingen gesproken, die verschillende jongens hadden. Als ik nog denk aan die arme vogels en hun nesten waar we de eieren bij weghaalden. We waren wel zo "edelmoedig" om maar één van de bijv. vijf eieren

mee te nemen. Dan konden ze nog vier jongen groot brengen en ons geweten was gesust. Maar na ons kwamen soms weer andere jongens die ook het nest ontdekten en erbij klommen en namen dan ook weer "edelmoedig" één ei weg. Dit kon zo doorgaan totdat de laatste eieren bebroed waren en niet meer konden worden uitgeblazen. Nu, om aan de weet te komen of ze bebroed waren, legde je ze even in het water. Als ze dreven, waren ze bebroed, maar als ze zonken waren ze "schoon". Bij eenden en meerkoeten was het eenvoudig, want die broedden aan de waterkant. Maar bij kraaien of bij vinken lukte dat niet zo vlot. Je kon ze hoogstens even tegen het zonlicht houden of in je hand wegen.

Als kind ben je vindingrijk en vond je al gauw een oplossing. En zo, tijdens een voorjaar, wilden we eieren hebben van de zwarte stern. Die waren zeldzaam en je kon er goed mee ruilen. In het naburige dorp was er een kolonie van, maar die was helemaal door water en moeras omgeven. Ook woonde er een boer dichtbij, dus opgepast! Een an-

dere neef en ik zijn er toen naar toe gereden en verborgen onze fietsen bij een bosje (uit het zicht) en toen ben ik half zwemmend -half kruipend over dikke lagen oude plantengroei naar de sternkolonie toe gegaan wat een tumult gaf. Met mijn hoofd net boven water werd ik door niemand opgemerkt, maar wel door die sterntjes! Het leken er wel honderden die luid krijsend in de lucht boven mij zwemden. En jawel hoor, daar kwam ook de boer al aan en ontmoette daar mijn maatje die de wacht hield nabij de fietsen.

De boer keek gelukkig alleen maar in de richting van het tumult. (hij rekende niet: twee fietsen en maar één kereltje, da's fout). "Zeker een buizerd of een grote rat die ze zo onrustig maakt", zei de boer tegen mijn maatje Leen en ging na een poosje weer terug naar zijn koeien. Toen de kust weer veilig was gaf Leen mij een wenk en kon ik uit het water komen met een pet helemaal vol met bruinzwart gespikkelde, peervormige sterneieren. Nadat wij ze thuis netjes hadden uitgeblazen, met water nageschud en een stukje mottenbal in de eierschaal hadden gedaan (dan blijven ze altijd goed had men ons verteld), waren wij de koning te rijk want nu konden wij er veel ruilen tegen weer een grutto-ei of dat van een kievit.

Het spijt me nu wel van de eierverzamelwoede. Arme karekieten, botvinken, winterkoninkjes, koolmezen en spreeuwen. Mijn gulle bijdrage aan de kas van de Nederlandse Vogelvereniging of misschien lid worden van de Partij voor de Dieren kan dit nooit meer goedmaken. Maar je bent een kind van je tijd en die vermaakten zich in de jaren veertig en vijftig op hun manier. In

de schoolvakantie kon je bramen gaan plukken en in de herfst waren de appels en peren in de boomgaard van de bovenmeester zo lekker, vooral de toen bekende wijnperen, maagdenperen en de sterapeltjes.

Meer onschuldig was het vliegeren op de weide tegenover het watertje het Diepje. 's Winters kon je sneeuwballen of een sneeuwpop maken met een hoofd met zwarte kooltjes voor de ogen en een wortel als neus. Als het ging vriezen en er na een paar nachties al ijs lag, werd je uitgedaagd wie er het eerst over de sloot durfde te gaan. Het heette dan: "Kom- ie mee ijsie kraake?", met als gevolg dat je vaak thuis kwam met natte kleren en onder de modder.

Bij ons thuis was het steevast: "Uit die natte boel en gelijk naar bed zonder eten!". Als de vorst aanhield en het ijs op het Diepje dikker werd, kon je door het ijs heen van die luchtballen zien verschijnen. Het waren eigenlijk gasbellen en als je dan je maatje met zijn prikstok (die hoorde bij je slee) zo'n bel lek stak en jij er een lucifer bij hield, kreeg je een felle vlam, die soms je wenkbrauwen verschroeide. Schaatsen leerde je vanzelf en daar begon je al heel jong mee.

Al zikkend en glijdend ging je het proberen, samen met je oudere broer of zus en na verloop van tijd kon je al aardige slaagjes maken achter een voortschuivende stoel of zo.

Je moest al wat groter zijn om na lang zeuren met je zusje en haar vriendinnen mee te mogen als ze op de sloten ver achter in het land wilden gaan schaatsen. Ik kreeg dan steevast te horen: "Moe, dat jong houdt alleen maar op!". Je mocht

dan als jongste broertje na lang jengelen mee, maar op een sleetje, getrokken door de meiden. Ik weet nog dat ik ver in het land tussen de biezen een klein waterkipje zag rondscharrelen en ik had zo te doen met dat arme schepseltje daar in de kou, ver van de bewoonde wereld en op zoek naar wat eetbaars.

Eens op een winter kwam mijn ome Gerrit, naar wie ik vernoemd ben, bij ons logeren. Helemaal uit Voorschot kwam hij bij ons schaatsen. Mijn oudere broer Hans mocht voor een kort tochtje met hem mee. Met een lange stok tussen hen in om aan vast te houden, waren ze de hele middag weg en kwamen pas tegen het donker thuis. Ja, die ome Gerrit. Opgegroeid in Giessendam was hij na zijn trouwen naar Voorschoten verhuisd, waar hij metselaar was. 's Winters was hij dan uitgevroren, zoals het heette.

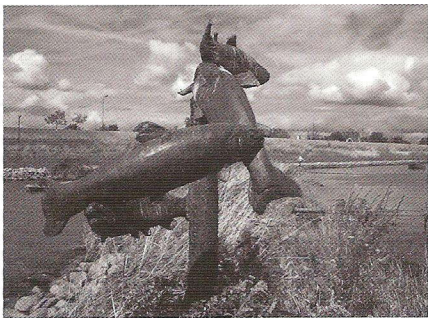
Precious memories, how they linger, zo heet dat op zijn Engels, als je terugdenkt aan je jeugd. Ik zou nog wel tien vellen kunnen vol schrijven over een jeugd die vanuit het heden gezien maar enkele tientallen jaren duurde. In het Duits heet het terecht: "Schön ist die Jugendzeit". Laten we het hierbij maar houden (voor het ogenblik). Ik hoop dat je geduldig dit verhaal gelezen hebt want je moet je verhaal toch aan iemand kwijt, nietwaar? So long.

Een tevreden Giessendammer.

Het zalmlied

In de grote rivieren in de Alblasserwaard, de Merwede en de Lek, werd vroeger veel zalm gevangen. Hardinxveld, Papendrecht en de plaatsen langs de Lek stonden eeuwenlang bekend om hun zalmvisserij. De ons alom bekende zalmschouw was daarbij een onmisbaar vaartuig. Maar met het verdwijnen van de zalm uit de rivieren, stierf ook het vissersberoep uit.

In Boven-Hardinxveld, op de

'Ode aan de zalm en de vissers' van Marcus Ravenswaay.

Kromme Krib, staat één van de standbeelden van de zalmvisserij die ons dorp rijk zijn. Het is een ode aan de zalmvissers. Gemaakt door Marcus van Ravenswaay en geschonken door Marcus Vogel aan de gemeente van Hardinxveld-Giesendam. Het andere, de Zalmvissers, staat voor het plein van het Gemeentehuis.

Verder is er weinig meer over van wat ons aan de zalmvisserij herinnert.

Nu werd er onlangs door de Historische Vereniging Lekkerkerk (aan de noordkant van de Lek, de Krimpenerwaard) een monument geplaatst. Vijfentwintig springende bronzen zalmen vestigen daar nu de aandacht op het verleden. Bestuurslid Van den Berg-Aarnoudse vertelt: 'Het gaat om een hardste-

nen deksloof uit de zestiende eeuw; die is nu bijna 500 jaar oud. Lekkerkerk had destijds 600 inwoners. Als de zalmvissers terugkwamen met hun vangst, legden ze die op deze deksloof. De zware steen lag op een een voorloper van de huidige stenen muur die het Lekdorpje tegen de rivier beschermt. De vissers hadden de gewoonte om als ze de vijfentwintigste zalm op de deksloof hadden gelegd, even te stoppen met het werk. Ze wilden God danken voor de rijke vangst. De vissers schaarden zich om de buit, deden hun mutsen af en zongen een danklied. Het heeft de wijs van psalm 65 en 72.

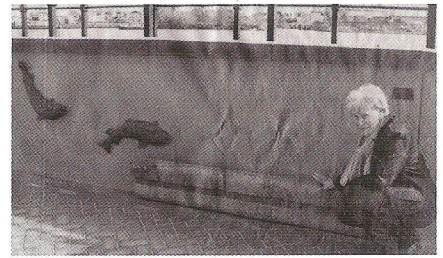
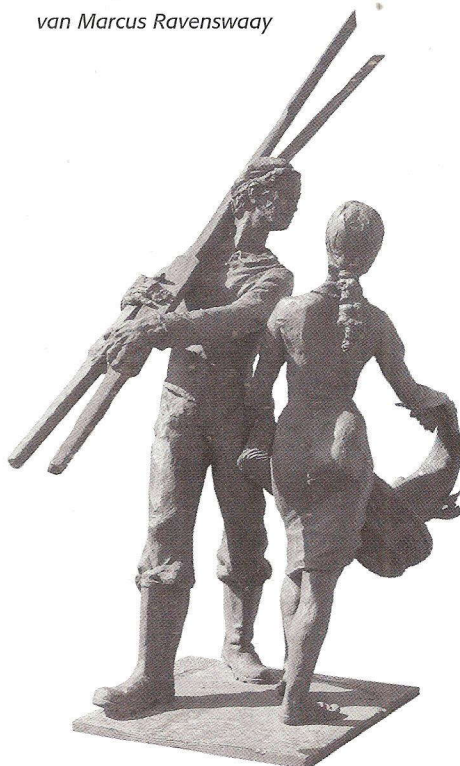
In totaal had het lied zes coupletten. Er zijn er twee achterhaald.

Eerste couplet:

*Wij moeten uwen lof uitgalmen, en loven U, o Heer
Voor deze vijfentwintig zalmen, en 't aangename weer.*

'De Zalmvissers'

van Marcus Ravenswaay

Mevr. C.J. van den Berg-Aarnoudse, bestuurslid van de historische vereniging Lekkerkerk bij de deksloof

*O, leer ons dankbaar voor U leven,
bestuur in gunst ons lot.
Laat ons geloof ons nooit begeven,
dat Gij zijt liefde, God.*

Vijfde couplet:

*Eénhonderdvijfentwintig vissen, die alle zalmen zijn,
Gevangen zonder hindernissen, Gij maakt ons loon niet klein.
Veel geld is thans door ons gewonnen, dat maakt de arbeid zoet.
O, dat wij steeds geloven kunnen, dat Gij, o God, zijt goed.*

De deksloof belandde via omwegen op de Joodse begraafplaats in het dorp. De Historische Vereniging heeft het voor elkaar gekregen om de steen weer ongeveer op zijn oorspronkelijke plaats te krijgen. De steen kon niet terug op de muur komen, dus nu ligt hij ervoor. De Haastrechtse kunstenaar Dick Aerts maakte 25 bronzen zalmen die nu de muur van de oprit naar het voetveertje sieren, naast de stevig verankerde deksloof. De zalmen verwijzen naar het zalmlied, omdat we het zo mooi vonden. Die vissers stonden nadrukkelijk stil bij het feit dat alles niet vanzelfsprekend was'.

Bron: Nederlands Dagblad,

14 april 2015

Burgemeester Hijmersma

Arnold de Haan

Hijmersma voor de "Verkeerde Wereld"

Toen op 5 mei 1945 Duitsland capituleerde was eindelijk ook Nederland boven de grote rivieren weer vrij. Op de meeste plaatsen duurde het echter nog enkele dagen voordat men daadwerkelijk de vlaggen uit kon hangen.

Hijmersma kort na zijn benoeming in mei 1945 voor het gemeentehuis.

Bovenste rij v.l.n.r.: Anton Verspui, Aart de Jong (gemeentearchitect), Jan Hoogendoorn, Engelse militair, Engelse militair, J.E. Hijmersma, Aart Hagenaar, Engelse militair, W. de Graaf (gemeentesecretaris). Vooraan v.l.n.r.: Dirk Rozendaal, Wim van Wijngaarden, Rinus Leeuwis, Wim van Wijngaarden, Jan Beuzekom, Politieagent Top en Chiel Huisman.

Hijmersma in zijn hoedanigheid als ondercommandant van de brandweer (ca. 1950).

Personen v.l.n.r.: Goof van Rijswijk, Dirk Slob, Mink Tukker, Teunis Romeijn, Onbekend, Jannes Hijmersma, Van de Giessen, Onbekend, Barend de Zwart, Kees Zanen, Jas Zanen, Sijmen Tukker en Albert Tukker.

Het ontstane machtsvacuüm kon niet direct worden ingevuld en de Duitsers, die ook nog aan het idee moesten wennen dat ze de oorlog hadden verloren, reageerden vaak nogal agressief en onvoorspelbaar op het vreugdebetoon van de bevolking.

In Giessendam kwamen de eerste geallieerde militairen aan op 8 mei. Deze ontwapenden de nog aanwezige Duitsers die vervolgens werden afgevoerd naar tijdelijke opvangkampen.

Pas vanaf dat moment was Giessendam echt vrij.

Ook de Giessendamse NSB burgemeester J.W. Zuyderhoudt werd gearresteerd.

Deze Zuyderhoudt was door de Duitsers in juni 1943 aangesteld als burgemeester van Hardinxveld als vervanger voor burgemeester K.de Boer die, als straf voor

zijn optreden tijdens de april-mei stakingen in 1943, was afgezet.

Door het overlijden op 10 mei 1944 van burgemeester L. Neijens van Giessendam werd Zuyderhoudt tevens burgemeester van Giessendam.

Omdat van een centraal gezag, zo kort na de bevrijding nog geen sprake was, werden ad hoc oplossingen bedacht om het plaatselijk bestuur weer enigszins op gang te krijgen.

Zo ook in Hardinxveld en Giessendam. Door de Binnenlandse Strijdkrachten (BS) werden tijdelijke burgemeesters aangesteld. Dat was voor Hardinxveld E. den Breejen en voor Giessendam J.E.Hijmersma.

Wie was nu deze Hijmersma en waarom werd juist hij burgemeester van Giessendam?

Jannes Ebbel Hijmersma werd geboren in Oldenzaal op

Nieuwe Burgemeester

Tot burgemeester van Giessendam is met ingang van 1 Juli a.s. benoemd de heer H. C. W. Vermaat te 's-Gravenhage.

De benoemde is 7 Maart 1912 te 's-Gravenhage geboren en dus 34 jaar oud. Hij is voortgesproten uit een geslacht, dat veel ambtenaren en predikanten heeft opgeleverd en dat sedert eeuwen in de residentie gezeteld is. Zijn schoolopleiding genoot hij in Den Haag, waar hij het eindexamen HBS (B) verwierf. Daarna studeerde hij aan de universiteiten te Utrecht en Leiden medicijnen en rechten. In 1936 werd hij benoemd tot ambtenaar aan het departement van onderwijs, kunsten en wetenschappen. Het volgende jaar kreeg hij een aanstelling als ambtenaar ter secretarie te 's-Gravenhage, waar hij den laatsten tijd werkzaam was op de afd. Bevolking. Ook op de afd. Verkiezingen en Burgerlijke Stand is hij werkzaam geweest.

De Heer Vermaat is gehuwd met een vrouw, wier voorvaderen veelal de rechterlijke macht dienden. Kinderen heeft hij niet.

Tijdens de bezetting heeft hij zijn aandeel bijgedragen tot het ondergrondse werk. Terwijl hij in functie was als ambtenaar, kwam hij bij de O. D. en later werd hij bij de binnenlandse strijdkrachten sectiecommandant. Voor de falsificatieafdeling en den inlichtingendienst deed hij waardevollen arbeid, voor joden en andere onderduikers zorgde hij.

Donderdag bracht de heer Ver-

maat een bezoek aan de gemeente Giessendam, om met burgemeester, wethouders en ambtenaren kennis te maken. Ook wij hebben hem toen even gesproken en we kunnen niet anders zeggen dan dat ons 'n prettige indruk van deze kennismaking is bijgebleven.

Hij kende het dorp eenigszins, omdat hij er meer dan eens doorgekommen was. Het buitenleven heeft hem altijd meer aangetrokken dan het stadsleven, vandaar dat de benoeming hem verheugde. Hij hoopt en vertrouwt, dat hij met de burgerij goed overweg zal kunnen. Het ligt in zijn bedoeling den huizennoed ten spijt, zich metterwoon in Giessendam te vestigen, maar een bepaald huis had hij nog niet op het oog. Desnoods zou hij bij anderen gaan inwonen, want een burgemeester — zoo is zijn opvatting — hoort bij zijn gemeentenaren. Gevraagd naar zijn godsdienst deelde hij ons mede remonstrantsch te zijn, terwijl zijn vrouw lid van de Ned. Herv. Kerk is. Bij een politieke partij is hij niet aangesloten.

Wanneer hij in functie zal treden was hem nog niet bekend.

Onze tijdelijke burgemeester deelde ons nog mede, dat zijn taak Zondagnacht om 12 uur geëindigd zal zijn. Notaris H. A. Dekker treedt dan als loco-burgemeester op.

Wij hopen, dat de nieuwe burgemeester in ons dorp op zijn plaats zal blijken te zijn. In elk geval is hij vervuld met de beste bedoelingen.

Uit de "Rondom de Giessen" van 28 juni 1948.

20-02-1904 als zoon van Engbert Hijmersma en Frouwke Bosker. Zijn vader was ambtenaar bij de Rijksbelastingdienst en in die hoedanigheid werd er een aantal malen verhuisd naar een andere standplaats. Zo vertrok het gezin van Oldenzaal naar Wychen. Jannes wilde graag boer worden en volgde in die periode de landbouw-winterschool te Zutphen. Toen het gezin later naar Appingedam verhuisde, voltooide Jannes zijn studie in Groningen.

Om wat praktische ervaring op te doen ging hij als volontair werken op een boerderij in Batenburg via contacten die hij had opgedaan in de periode dat het gezin in Wychen woonde.

Toevallig werkte daar in de omgeving ook Annigje Brandwijk, een meisje uit Giessendam.

Hoe hun paden elkaar hebben gekruist is niet bekend, maar in ieder geval leerden ze elkaar daar kennen en, ofschoon Annigje 11 jaar ouder was, bleek het wel te klikken.

Of het feit dat Annigje mede kon beschikken over een boerderij, en Jannes die optie niet had, ook een rol heeft gespeeld, laten we hier maar in het midden. De vriendschap resulteerde in ieder geval in een blijvende verbintenis. Het huwelijk werd voltrokken te Hernen op 20 maart 1930. In 1935 betreft het echtpaar de boerderij "De verkeerde wereld" (Binnendamseweg 53), het ouderlijk huis van Annigje. Het werk op de boerderij werd verdeeld tussen Jannes en Peter, de broer van Annigje, die bij hen inwoonde.

In september 1939 werd Jannes gemobiliseerd en ingedeeld bij de 5e sectie van 3-III-32R.I.

GIESSENDAM ONTVANGSBEWIJS
ONTVANGSTBEWIJS

Fabrikat: Philips klasse n.2 I-3
Merk: 2514 Apparatnummer: 104122
Type: 2514 Toestelnummer:
Type:
Ersatz- und Zubehöerteile: —
Reserve-onderdelen en toebehooren:
Name: Hijmersma Vorname: Jannes Ebbel
Naam: A.157 Voornaam:
Wohnort und Strasse: Giessendam
Woonplaats en Straat:
Beruf: Nutshouder
Beroep:
Abgegeben am: 1 JUN 43
Afgegeven den:
K 1016

GEMEENTE GIESSENDAM
Dienstregel
Onderschrift der Annahmestelle

Ook Hijmersma ontkwam er niet aan dat zijn radio in beslag werd genomen. Hier het ontvangstbewijs.

Na de capitulatie is hem "te velde" een verlofpas verleend en keert hij terug naar Giessendam.

Jannes was een aimabel en gezien persoon die zich al snel ontplooipte in de Giessendamse samenleving. Hij trad al spoedig toe tot het bestuur van de Nutsspaarbank en de kleuterschool, werd secretaris van de polder Giessen-Oudebenedenkerk, lid en later ondercommandant van de vrijwillige brandweer, kerkvoogd van de Ned. Hervormde Kerk te Giessen-Oudekerk (dat toen nog met Giessendam één gemeente vormde), lid van het college van toezicht van de Landbouwschool te Dordrecht en was voorzitter van de Vereniging Oukerks Belang, sinds de oprichting in 1937. Een man met zekere kwaliteiten dus.

Toen er na de bevrijding een tijdelijke burgemeester voor Giessendam werd gezocht, was de keuze beperkt. Het moest iemand zijn van onbesproken gedrag en het liefst iemand die neutraal was en geen zakelijke- of andere belangen had binnen de gemeente. Er gingen stemmen op om de gemeentesecretaris W. de Graaf te benoemen, maar die voelde er niet veel voor. Er werd ook aan Hijmersma gedacht, iemand van buitenaf en dus onpartijdig.

Hijmersma voelde er wel wat voor. Het werk op de boerderij zou dan weliswaar grotendeels op de schou-

ders van zijn zwager neerkomen, maar die had daar niet zo'n moeite mee.

En zo werd Jannes waarnemend burgemeester van Giessendam.

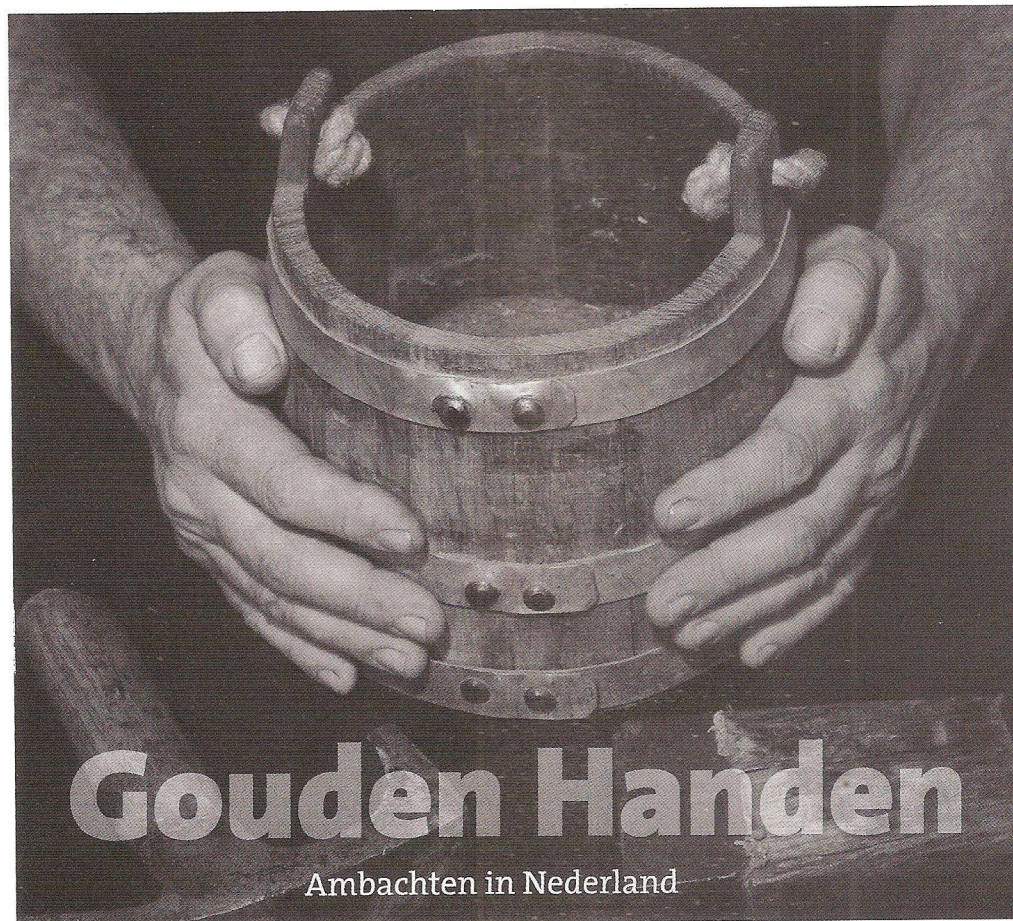
Toen echter na verloop van tijd het landelijk centraal gezag weer functioneerde, werden geleidelijk aan de door de BS aangestelde tijdelijke burgemeesters vervangen door van overheidswege aangestelde vroede vaders.

Zo ook in Giessendam, waar per 1 juli 1946 als burgemeester werd aangesteld H.C.W. Vermaat en waarmee dus het burgemeesterschap van Hijmersma eindigde.

Hijmersma overleed, 66 jaar oud, op 2 december 1970 en werd begraven op het kerkhof te Giessen-Oudekerk.

Kunst & Ambacht op Open Monumentendag 2015

Open Monumentendag 2015, in het weekend van 12 en 13 september, staat in het teken van Kunst & Ambacht. Bezoekers kunnen tijdens deze 29ste editie van het evenement kennismaken met allerlei vormen van kunsten en ambachten. Met het thema Kunst & Ambacht is er veel aandacht voor de architectuur zelf, de toegepaste kunsten die daarin te zien zijn en de inspiratiebron die monumenten zijn voor andere kunstvormen.

De ambachtskant zal tijdens deze Open Monumentendag uitvoerig worden uitgelicht: het stucwerk, de wandbeschilderingen, de tegelta-bleaus, het metselwerk, de betimmeringen, de beglazing. Ook de ambachten gerelateerd aan de inrichting van monumenten, zoals het meubilair, het servies en glaswerk of de stoffering komen aan bod. In verschillende bijzondere monumenten spelen toegepaste kunsten een belangrijke rol, waaronder stadspaleizen, religieuze monumenten,

openbare gebouwen en kantoren. Met het thema Kunst & Ambacht is op Open Monumentendag een breed aanbod aan monumenten te bezichtigen, met aandacht voor verschillende kunstvormen, voor vakmanschap, het (restauratie)ambacht en moderne toepassingen. Hedendaagse ambachtslieden en ontwerpers laten zich vaak inspireren door traditioneel vakwerk. Ook schilders, beeldhouwers, musici, theatermakers en andere kunstenaars vertonen hun kunsten tijdens

Open Monumentendag 2015. In het kader van het thema Kunst & Ambacht wordt dit jaar samengewerkt met het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (VIE).

Ruim 300 gemeenten zullen dit jaar weer meedoen aan de Open Monumentendag. Gemeentelijke comités maken hun eigen programma op de zaterdag, de zondag of het hele weekend. Opengestelde monumenten en activiteiten staan rond 1 juli op www.openmonumentendag.nl.

In aanloop naar de Open Monumentendag kunnen monumentenliefhebbers het Open Monument van de Maand bezoeken, ook in het kader van Kunst & Ambacht. Elke maand gaat er ergens in Nederland een monument gratis open. Informatie hierover staat op www.openmonumentendag.nl.

Op de vrijdag voor de Open Monumentendag, op 11 september, is er ook in 2015 de Open Monumenten Klassendag, waarbij leerlingen uit de groepen 7/8 van basisscholen in het hele land monumenten bezoeken. Op donderdag 10 september wordt Open Monumentendag 2015 officieel geopend in Bergen op Zoom.

Open Monumentendag is een jaarlijks evenement in het tweede weekend van september, georganiseerd om de publieke belangstelling en het draagvlak voor het behoud van monumenten te vergroten. Duizenden monumenten in Nederland zijn dat weekend gratis toegankelijk voor publiek, hiermee is het één van de grootste culturele evenementen van Nederland. De Open Monumentendag is onderdeel van de European Heritage Days.

Kwartierstaat van Jacobus Johannes van Houwelingen

Arie Koorevaar

*Afscheidsreceptie van Jaap in het HIC,
vergezeld door echtgenote.*

Jacobus Johannes van Houwelingen

Het is alweer ruim een jaar geleden dat Jaap van Houwelingen zijn plaats in het bestuur beschikbaar stelde. Na ruim 25 jaar deel uitgemaakt te hebben van het bestuur vond hij dat het tijd werd dat een ander het stokje van hem ging overnemen. Tijdens zijn bestuursperiode hebben wij hem leren kennen als een bijzondere collega. Technische zaken waren hem wel toevertrouwd, zoals de huisvesting van onze vereniging en alles op het gebied van de computer. Met het digitaliseren van onze gegevens heeft hij ons wegwijs gemaakt. Een aantal jaren woonde hij in Binnendams, op de Knop. Hij zorgde voor het beheer van onze spullen die daar waren opgeslagen. Hij was ook de juiste man voor de verbinding tussen de Historische Vereniging en de Koperen Knop. Dat dit nog niet genoeg was bleek, toen een Tsunami in Sri Lanka ontzettend veel leed en verdriet bracht en de bevolking om hulp schreeuwde. Ook daar heeft hij zijn steentje bijgedragen. Nu, na zijn afscheid, zal hij de Historische Vereniging niet vergeten. Toen wij dan ook met het voorstel kwamen om zijn Kwartierstaat uit te gaan zoeken, bleek dat hij al een groot gedeelte had opgezet. De genealogische werkgroep is daar mee verder gegaan zoals U kunt zien. Hij is echt een man van deze streek, zoals zal blijken uit de eerste zes generaties.

De naam Van Houwelingen

De naam 'Van Houwelingen' komt vooral voor in Giessendam, Giessen-Nieuwkerk, Hardinxveld en Gorinchem, maar in vroeger jaren was er sprake van een dorp 'Houweninge' in de Biesbosch, zoals die voor de St. Elisabethvloed, in de periode dat Werkendam nog bij Zuid-Holland hoorde en de Nieuwe-Merwede nog niet gegraven was. Ook Werkendam heeft als eerste Maire en later als Burgermeester een 'Van Houweling' gekend. Het is dan ook een zoektocht om de juiste tijd en plaats te vinden dat deze naam is ontstaan.

GENERATIE I (proband)

- 1 **Jacobus Johannes van Houwelingen**, geboren op 13-08-1956 in Giessendam. Jacobus trouwde, 30 jaar oud, op 15-08-1986 in Hardinveld-Giessendam met Inge Mussche, 26 jaar oud. Inge is geboren op 20-04-1960 in Amsterdam.

GENERATIE II (ouders)

- 2 **Arie Hendrikus (Dries) van Houwelingen**, geboren op 03-02-1926 in Giessen-Nieuwkerk. Arie is overleden op 07-02-1992 in Giessenburg, 66 jaar oud. Hij is begraven in Giessenburg. Hij trouwde met
- 3 **Grietje (Riet) van Wijk**, geboren op 24-10-1926 in Gorinchem. Grietje is overleden op 05-12-2014 in Hardinxveld-Giessendam, 88 jaar oud. Zij is begraven op 12-12-2014 in Giessenburg.

GENERATIE III (grootouders)

- 4 **Jacobus Johannes van Houwelingen**, geboren op 29-04-1896 in Giessen-Nieuwkerk. Jacobus is overleden op 19-01-1973 in Giessenburg, 76 jaar oud. Hij is begraven op 24-01-1973 in Giessen - Oudekerk.
Hij trouwde, 26 jaar oud, op 29-11-1922 in Hardinxveld met de 21-jarige
- 5 **Pieterella Suiker**, geboren op 23-07-1901 in Hardinxveld. Pieterella is overleden op 28-03-1979 in Hardinxveld- Giessendam, 77 jaar oud.
- 6 **Cornelis van Wijk**, geboren op 14-07-1900 in Gorinchem. Cornelis is overleden op 16-02-1985 in Gorinchem, 84 jaar oud.
Hij trouwde, 24 jaar oud, op 11-03-1925 in Gorinchem met de 22-jarige Lambertina Kraak. Cornelis en Lambertina gingen op 24-02-1925 in Gorinchem in ondertrouw.
- 7 **Lambertina Kraak**, geboren op 10-06-1902 in den Helder. Lambertina is overleden op 23-07-2000 in Gorinchem, 98 jaar oud.

GENERATIE IV (overgrootouders)

- 8 **Arie van Houwelingen**, geboren op 01-06-1858 in Giessen-Nieuwkerk. Arie is overleden op 01-08-1915 in Giessendam, 57 jaar oud.
Hij trouwde, 27 jaar oud, op 20-11-1885 in Giessen-Nieuwkerk met de 26-jarige
- 9 **Hendrika Johanna van Agterberg**, geboren op 20-11-1859 in Utrecht. Hendrika is overleden op 10-01-1926 in Giessen-Nieuwkerk, 66 jaar oud.
- 10 **Simon Suiker**, geboren op 14-10-1870 in Bleskensgraaf en Hofwegen. Simon is overleden op 26-07-1950 in Hardinxveld, 79 jaar oud.
Hij trouwde, 26 jaar oud, op 13-04-1897 in Hardinxveld met de 32-jarige
- 11 **Maria Magdalena Wilhelmina Groenenberg**, geboren op 16-05-1864 in Hardinxveld. Maria is overleden op 06-10-1920 in Hardinxveld, 56 jaar oud.
- 12 **Philippus van Wijk**, geboren op 28-12-1856 in Wijk en Aalburg. Philippus is overleden op

26-02-1918 in Gorinchem, 61 jaar oud.

Hij trouwde met

- 13 **Hendrika Alida Snoek**, geboren op 26-11-1863 in Gorinchem. Hendrika is overleden op 09-02-1952 in Gorinchem, 88 jaar oud.
- 14 **Jacob. J. Meder**, geboren op 11-11-1826 in Kralingen. Jacob. J. is overleden op 14-03-1911, 84 jaar oud. Hij trouwde met
- 15 **Geertruida Kraak**, geboren op 26-06-1878 in den Helder. Geertruida is overleden op 11-06-1902 in den Helder, 23 jaar oud.

GENERATIE V (betovergrootouders)

- 16 **Jacob Arienszn van Houwelingen**, geboren op 16-04-1801 in Giessen-Nieuwkerk. Jacob is overleden op 17-12-1886 in Giessen-Nieuwkerk, 85 jaar oud. Jacob is weduwnaar van Adriaantje Borsje (±1814-1855).
Hij trouwde (2), 54 jaar oud, op 31-05-1855 in Giessen-Nieuwkerk met de 32-jarige
- 17 **Dirkje van Hoven**, geboren op 12-11-1822 in Werkendam. Dirkje is overleden op 28-05-1890 in Giessen-Nieuwkerk, 67 jaar oud.
- 18 **Jacobus Johannes van Agterberg**, geboren op 24-09-1831 in Utrecht. Jacobus is overleden op 21-12-1866 in Utrecht, 35 jaar oud.
Hij trouwde, 25 jaar oud, op 06-05-1857 in Utrecht met de 28-jarige
- 19 **Maria Walraven**, geboren op 07-03-1829 in Nijmegen. Maria is overleden op 14-09-1866 in Utrecht, 37 jaar oud.
- 20 **Simon Suiker**, geboren op 05-06-1841 in Bleskensgraaf. Simon is overleden op 11-03-1916 in Bleskensgraaf en Hofwegen, 74 jaar oud.
Hij trouwde, 25 jaar oud, op 02-11-1866 in Bleskensgraaf en Hofwegen met de 21-jarige
- 21 **Pieterella de Jong**, geboren op 14-09-1845 in Bleskensgraaf. Pieterella is overleden op 07-10-1906 in Streefkerk, 61 jaar oud.
- 22 **Leendert Groenenberg**, geboren op 01-01-1829 in Hardinxveld. Leendert is overleden op 28-03-1910 in Hardinxveld, 81 jaar oud.

- Hij trouwde, 25 jaar oud, op 11-02-1854 in Hardinxveld met de 18-jarige
- 23 **Neeltje Haaser**, geboren op 20-01-1836 in Hardinxveld. Neeltje is overleden op 10-09-1899 in Hardinxveld, 63 jaar oud.
- 24 **Cornelis van Wijk**, geboren op 01-09-1816 in Wijk en Aalburg. Cornelis is overleden op 19-09-1860 in Wijk en Aalburg, 44 jaar oud.
Hij trouwde, 25 jaar oud, op 24-08-1842 in Wijk met de 19-jarige Jenneke Tamerus. Cornelis en Jenneke gingen op 12-08-1842 in Wijk in ondertrouw.
- 25 **Jenneke Tamerus**, geboren op 20-05-1823 in Wijk en Aalburg. Jenneke is overleden op 17-05-1904 in Wijk en Aalburg, 80 jaar oud.
- 26 **Johannes Snoek**, geboren op 17-08-1831 in Gorinchem. Johannes is overleden op 17-12-1921 in Gorinchem, 90 jaar oud.
Hij trouwde, 24 jaar oud, op 21-05-1856 in Gorinchem met de 26-jarige
- 27 **Engelina Cornelia Eilders**, geboren op 08-04-1830 in Gorinchem. Engelina is overleden op 14-01-1888 in Gorinchem, 57 jaar oud.
- 28 **Georg Christoffel Meder**, geboren op 23-03-1851 in Meerdervoort. Georg is overleden op 09-04-1884 in Schiedam, 33 jaar oud.
Hij trouwde, 24 jaar oud, op 26-08-1875 in Schiedam met de 24-jarige
- 29 **Dirkje Boekholt**, geboren op 17-09-1850 in Schiedam. Dirkje is overleden op 23-03-1910 in den Haag, 59 jaar oud.
- 30 **Wiebe Kraak**, geboren op 19-02-1837 in den Helder. Wiebe is overleden op 28-01-1915 in den Helder, 77 jaar oud. Hij trouwde, 32 jaar oud, op 30-09-1869 in den Helder met de 26-jarige
- 31 **Lamberdina de Winter**, geboren op 25-10-1842 in den Helder. Lamberdina is overleden op 05-02-1918 in den Helder, 75 jaar oud.
- 08-1837 in Giessen-Nieuwkerk, 68 jaar oud.
Hij trouwde, 31 jaar oud, op 31-05-1800 in Lekkercerk met de 20-jarige Maria van Rhooen. Arie en Maria gingen op 09-05-1800 in Lekkercerk in ondertrouw.
- 33 **Maria van Rhooen**, geboren op 13-02-1780 in Lekkercerk. Maria is overleden op 18-09-1843 in Hardinxveld, 63 jaar oud.
- 34 **Everardus Christianus van den Hoven**, geboren op 15-08-1798 in Uitwijk.
Hij trouwde, 22 jaar oud, op 03-03-1821 in Emmikhoven met de 20-jarige
- 35 **Adriana Albas**, geboren op 26-05-1800 in Emmikhoven.
- 36 **Everardus Christianus van den Agterberg**, geboren op 15-08-1798 in Uitwijk, nb, NLD.
Hij trouwde met
- 37 **Johanna Maria Sanders**
- 38 **Willem Willemszn Walraven**. Willem is overleden op 20-01-1883 in Nijmegen.
Hij trouwde met
- 39 **Wouterina Paulina van Kalkar**. Wouterina is overleden op 03-02-1842 in Nijmegen.
- 40 **Simon Suiker**, geboren in Nieuwlekkerland.
Hij trouwde op 15-03-1839 in Bleskensgraaf met de 18-jarige
- 41 **Eigje Timmer**, geboren op 18-02-1821 in Slie-drecht. Eigje is overleden.
- 42 **Teunis de Jong**, geboren op 01-01-1816 in Bleskensgraaf. Teunis is overleden.
Hij trouwde, 28 jaar oud, op 19-12-1844 in Bleskensgraaf met de 22-jarige
- 43 **Jannigje Slingerland**, geboren op 22-12-1821 in Bleskensgraaf.
- 44 **Johannes Groenenberg**
Hij trouwde met
- 45 **Lena Faktor**.

GENERATIE VI (oudouders)

- 32 **Arie van Houweligen**, geboren op 02-09-1768 in Giessen-Nieuwkerk. Arie is overleden op 17-
- 1794 in Straelen. Petrus is overleden op 07-06-1873 in Hardinxveld, ongeveer 79 jaar oud.

- Hij trouwde, ongeveer 32 jaar oud, op 07-06-1826 in Hardinxveld met de ongeveer 20-jarige
- 47 **Maria Herwig**, geboren omstreeks 1806 in Alblasserdam. Maria is overleden op 23-09-1873 in Hardinxveld, ongeveer 67 jaar oud.
- 48 **Jan van Wijk**
Hij trouwde met
- 49 **Adriana Schouten**
- 50 **Jan Tamerus**
Hij trouwde met
- 51 **Maria Mans**
- 52 **Johannes Snoek**
Hij trouwde op 18-09-1828 met
- 53 **Aaltje Machal**
- 54 **Martinus Eilders**. Martinus is overleden op 22-08-1842.
Hij trouwde met
- 55 **Hendrika Elisabeth Jager**
- 56 **Johan Jacob Meder**, geboren op 11-11-1826 in Kralingen.
Hij trouwde met
- 57 **Maria Johanna Pelgrim**, geboren op 14-01-1830 in Zwijndrecht. Maria is overleden op 30-09-1855 in Oud en nieuw Mathenesse, 25 jaar oud.
- 58 **Jacobus Boekholt**, geboren op 19-07-1821 in Leerdam. Jacobus is overleden op 12-10-1899 in Oegstgeest, 78 jaar oud.
Hij trouwde, 28 jaar oud, op 01-05-1850 in Vrijenban met de 24-jarige
- 59 **Geertrui Gerhard**, geboren op 23-02-1826 in Delft.
- 60 **Dirk Kraak**. Dirk is overleden op 18-08-1892 in den Helder.
Hij trouwde met
- 61 **Margaretha Kuipers**, geboren omstreeks 1816 in Schoonhoven. Margaretha is overleden op 28-06-1879 in den Helder, ongeveer 63 jaar oud.
- 62 **Hendrik de Winter**, geboren omstreeks 1888 in Amsterdam. Hendrik is overleden op 12-09-1847 in den Helder, ongeveer 41 jaar oud.
Hij trouwde met
- 63 **Geertruida van Buren**
- GENERATIE VII (oudgrootouders)**
- 66 **Pieter van Rhoon**
Hij trouwde met
- 67 **Anna Struijk**
- 92 **Godfried Haaser**. Godfried is overleden op 16-04-1806 in Dordrecht.
Hij trouwde met
- 93 **Margaretha Opheij**
- 94 **Johannis Herwig**
Hij trouwde met
- 95 **Neeltje Koutstaal**
- Gegenereerd met Aldfaer op 27-05-2015 door A. Koorevaar**

11 mei 1940, Noodhospitaalschip loopt op mijn

Met dit bericht willen wij een ultieme poging doen nog informatie boven water te krijgen aangaande het noodhospitaalschip dat op 11 mei 1940 op de Merwede tussen Hardinxveld en Werkendam op een mijn liep. Wij verzoeken daarom degenen die uit eigen waarneming of uit overlevering hierover inlichtingen kunnen verschaffen contact met de vereniging op te nemen.

Namens de genealogische werkgroep,
Wim van den Heerik

NSB-burgemeester J.W. Zuyderhoudt

Theodore van Houten

In het centrum van 'bloemen-dorp' Aalsmeer was aan Zijdstaat 23, de (banket-) bakkerij - '*Pâtisserie et cuisine*' - gevestigd van Carolus Bernardus Zuyderhoudt (1889-1964). Hij was in Nieuw Helvoet (Voorne-Putten) geboren en in 1916 in Den Helder getrouwd met Lena Johanna Wiedenhoff (1890-1954). Het echtpaar kreeg drie zoons, waaronder Johannes Willem (1917-1991) en Carolus Bernardus ('Caak' jr, 1921-2014).

Johannes Willem Zuyderhoudt (1917-1991) als Leids student (1940).

De drie broers groeiden op in een gezin dat resoluut de koers van Mussert koos. De bakkersfamilie meende, dat de broodnodige 'verbetering' tijdens de crisis, alleen van de NSB kon komen. Banketbakker C.B. Zuyderhoudt sr stond er in de oorlog ondermeer om bekend, dat hij clandestien taarten bakte voor hoogtijdagen van de NSB en NSB-burgemeester Kolb. Caak Zuyderhoudt jr verklaarde later, dat hij met zijn twee broers de eindjes bij elkaar probeerde te houden in het middenstandsgezin. Hij liet zich na zijn HBS-b examen keuren voor een betrekking als Indisch Ambtenaar, wat niet lukte, en viel af bij een 'vergelijkend examen' voor rijksambtenaar. Hij nam privélessen moderne talen en handel en werd kantoorbediende bij de Nederlandsche Scheepvaart Maatschappij. In 1940 werd hij voor militaire dienst afgekeurd. Intussen meende hij via de NSB te kunnen bijdragen aan 'de verbetering van de levensomstandigheden' van het Nederlandse volk. Toen Mussert aandrang op deelname aan de WA, de beruchte 'weerbaarheidsafdeling' (in de realiteit: knokploeg), werd Zuyderhoudt op 15 september 1941 gewoon 'weerman', later 'rottenleider'. In zijn situatie kwam 'enige verbetering' toen hij in maart 1942 - waarschijnlijk op voorspraak van zijn oudere broer Johannes Willem - als kantoorbediende in dienst trad van het Nationaal-Socialistisch Studentenfront NSSF, waar bij hij een functie kreeg als rechterhand van dr F.B.

Saris, hoofd propaganda van deze fascistische organisatie, die het kleine, pro-Duitse gedeelte van de Nederlandse academische studenten omvatte. Doel was de Duitse politiek te propageren aan de Nederlandse hogescholen en universiteiten. Verreweg de meeste universitaire studenten wilden niets met het Nazi-regime te maken hebben en haakten af, of studeerden clandestien verder. Caak Zuyderhoudt jr vervulde zijn secretariële baan bij de NSFF in

het monumentale 18de eeuwse *Huis Maupertuus* aan het Rapenburg in Leiden. Hij verdiende er f 85,- per maand en kon zo eindelijk zijn ouders 'enigszins ondersteunen'. Hij woonde aanvankelijk nog thuis in de Aalsmeerse Zijdstaat.

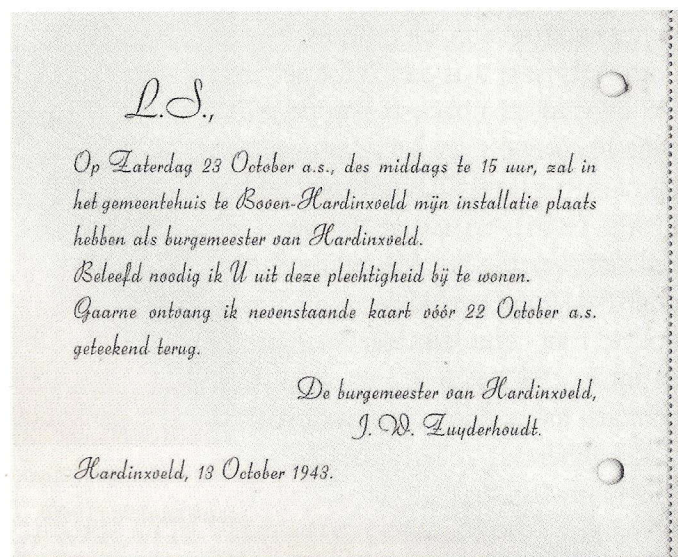
Als rechterhand van dr B.F. Saris kreeg Caak Zuyderhoudt een zekere zelfstandigheid. Zo onderhield hij contact met de Filmdienst van de NSB om de Oogsthulp voor het nageslacht vast te leggen. Dit was een tiendaags kamp in Germaanse stijl (6-16 augustus 1942), waarbij studerende NSB'ers in het Drentse Tynaarloos vrijwillig bij de graanoogst en in het veebedrijf meewerkten. In 1942 waren er 14.000 studenten.

Nog geen kwart daarvan zou de 'loyaliteitsverklaring' tekenen. Zij zouden de Duitse bezetter geen strobreed in de weg leggen. Maar dat waren niet uitsluitend NSB'ers (van de stemgerechtigde bevolking stemde ooit maximaal ca. 8% NSB). Zuyderhoudt was niet zomaar een 'meeloper', maar intelligent en daarbij doortrokken van de NSB-ideologie. Hij 'kon niet anders,' verklaarde hij later, omdat de hele familie voor de NSB had gekozen. Zuyderhoudt, hoewel geen student, was zelf lid van het NSSF, verder ook van de Jeugdstorm, Hulppolitie, Landwacht, enz. Hij las *De Zwarte Soldaat*, colporteerde met het andere NSB-blad *Volk en Vaderland*. Op alle mogelijke manieren was hij verbonden met de fascistische zaak. In zekere

zin nadrukkelijker dan de verraderlijke opportunist Kolb, de Aalsmeerse NSB-burgemeester, die vóór de oorlog nog *Vrijzinnig Democraat* was.

Hoewel al enkele keren medisch afgekeurd, volgde Caak Zuyderhoudt in het najaar van 1942 Musserts oproep onder NSB'ers, om zich te melden bij de vrijwillige Hulppolitie, de buitengewoon notoire dienst voor het vuile werk, waar de reguliere sterke arm zich liever niet voor leende: de arrestatie van zwarthandelaren, koeriers van de illegale pers, onderduikers, verstekelingen voor de Arbeitseinsatz, en zo meer. Leden van de hulppolitie tekenden voor geheimhouding. Zij moesten zwijgen over hun opdrachten. Van februari tot juli 1943 maakte Zuyderhoudt deel uit van de Leidse Hulppolitie, daarna van de 'Landwacht', de beruchte 'Janhagel', waarbij hij werd uitgerust met een dubbelloops jachtgeweer of een revolver.

Grote invloed op deze Caak Zuyderhoudt had waarschijnlijk een nog interessanter geval, namelijk zijn oudere broer Johannes Willem Zuyderhoudt (gespeld met y, Amsterdam, 1917 - Albufeira, 1991), die in Hardinxveld-Giessendam belandde. Hij was de oudste en schijnbaar de briljantste van de drie broers Zuyderhoudt/Zuyderhoudt. Geboren in Amsterdam in 1917, woonde ook hij vanaf 1919 in het ouderlijk huis, Zijdstraat 23, Aalsmeer. Na de HBS in Velsen studeerde hij indologie (bestuurskunde m.b.t. Nederlandsch-Indie) en economie in Leiden, waar hij in 1941 zijn doctoraalexamen (economie) behaalde. J.W. Zuyderhoudt was administrateur van de NSB-colportage, konstabiel en wachtmeester van de WA, hoofd dienst Studiebelangen van het Nationaal-Socialistisch Studentenfront NSSF, en in Den Haag en Amsterdam plaatsvervangend 'leider' van de afdeling Handel en Ambacht van het Nationaal Arbeids Front NAF. Ook zegde J.W. Zuyderhoudt zijn redactionele medewerking toe aan het blad *De Schouw* van de Nederlandse Kultuurkamer. Zelfs liet hij zich keuren voor de *Wehrmacht*. In 1943 benoemde de Generalkommissar für Verwaltung und Justiz drs J.W. Zuyderhoudt tot (NSB-)burgemeester van Hardinxveld. Hij werd tegelij-

kertijd burgemeester van Giessendam, aanvankelijk nog waarnemend. Op 23 oktober 1943 sprak de nieuwe, pas zesentwintigjarige burgervader, in Hardinxveld zijn inaugurale rede en zijn 'verknochtheid aan de Führer' uit:

'...Het tot grootse idealen wekken van miljoenen mensen, het verdedigen van ... miljoenen Europeanen tegen Aziatische horden [USSR], het vrijwaren van een geheel werelddeel van het grofst materialisme - het Amerikanisme - dat alles is het werk van de eenvoudige Adolf Hitler. Wij Nationaal-Socialisten, zijn overtuigd dat hij als Führer ons als Europeanen, zal voeren naar een gelukkige toekomst. ... Wij zullen nooit gedogen dat Europa in de rug wordt aangevallen door gewetenlozen of onwetenden; dat getracht zal worden door sabotage, moord, lijdelijk verzet, demonstraties en welke middelen er meer zijn, ons aller toekomst in gevaar te brengen. Als burgemeester zal ik nimmer aarzelen meedogenloos op te treden, wanneer de feiten of omstandigheden zulks vereisen. Bedenk dat wij Nationaal-Socialisten, juist door onze grote liefde voor ons volk, steenhard kunnen zijn, wanneer het moet...'

Hoewel dit klonk als de retorische propaganda van een echte Nazi, werd de soep in Hardinxveld-Giessendam vaak niet zo bijzonder heet gegeten. Een 'meijufrouw Bakker' weigerde op het Gemeentersecretarie

'Heil Hitler!' te typen onder een brief van burgemeester Zuyderhoudt. Zij werd ontslagen. Andere ambtenaren deden wat hen werd opgedragen, al was er niet één NSB'er onder het gemeentepersoneel. Hardinxveld-Giessendam was van oudsher een 'zwarte kousen gemeente' van conservatieve protestanten. Zuyderhoudt hielp plichtsgetrouw mee als de Duitsers arbeiders vorderden voor de *Wehrmacht*. Hij voerde 'prompt' Duitse vorderingen van allerlei benodigdheden uit, ontsloeg twee onderwijzers die 'anti' waren, enzovoort.

Op 25 september 1944, kort na Dolle Dinsdag, toen Zuid-Nederland deels al was en werd bevrijd, ontsloeg de regering in Ballingschap (Londen) Zuyderhoudt, enigszins prematuur, als burgemeester. Tot mei 1945 hield de Duitse bezetter het in de Alblasserwaard nog voor het zeggen. Toen drs J.W. Zuyderhoudt na de oorlog voor het tribunaal verscheen (het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging CABR bezit 8 dossiers m.b.t. J.W. Zuyderhoudt) zal zijn dreigende inaugurale rede niet voor hem gepleit hebben. Hij verklaarde bij zijn proces dat hij 'de hegemonie' van de Duitse bezetter als een 'fait accompli' had gezien en 'het beste' van de situatie had willen maken. Hij steunde Mussert vanwege diens 'streven te voorkomen, dat Nederland geheel in Duitsland zou opgaan en zijn zelfstandigheid in alle opzichten zou verliezen.'

Ondanks zijn 'ontrouw aan de zaak van het Koninkrijk, de Koningin en de Regering' werd J.W. Zuyderhoudt door het tribunaal zo goed als ongemoeid gelaten. Hij verloor zijn passief en actief kiesrecht en ging verder vrijuit. Voor Zuyderhoudt zou 'in verband met zijn opleiding' het verlies van het recht om openbare ambten te bekleden 'een straffe maatregel' betekenen. Voor deze hoog opgeleide NSB'er werd heropvoeding door het tribunaal bovendien 'niet noodzakelijk' geacht. Volgde, na het verslaan van de Nazi's, de bezetters en de landverraders, eindelijk gerechtigheid in het bevrijde Nederland? Of blijkt de zaak van J.W. Zuyderhoudt een schoolvoorbeeld van klassenjustitie te zijn?

Bronnen:

(in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging CABR), Nationaal Archief, Den Haag:

CABR 86430 (PRA Amsterdam dossier 43077)

CABR 89510 (RP Dordrecht dossier Zuyderhoudt, J.W.)

CABR 33352 (tribunaal Dordrecht 305)

NBI 2004 (dossier DN 135)

NBI 199588

NBI 2608 (dossier PE25 32)

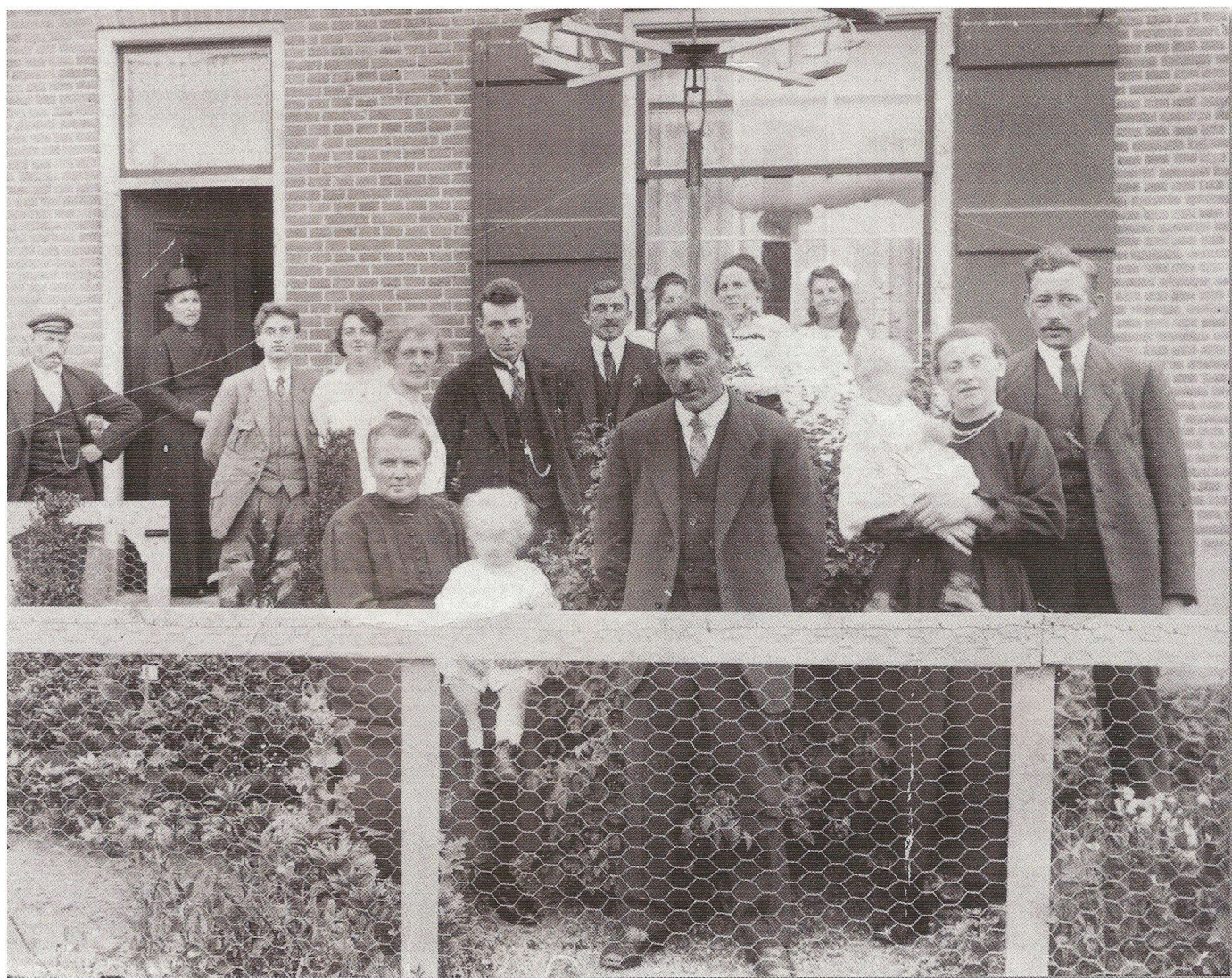
ZA 32302

BiZa 2055 (dossier J.W. Zuyderhoudt)

Van Houten, Theodore; *Een vrij ernstig geval, Aalsmeer en Aalsmeerders in oorlogstijd*; Uitgeverij Van Gruting, Westervoort, 2011

Het Witte Weekblad, Aalsmeer, edities Aalsmeer, 16, 23, 30 april 2015

Wie herkent ...

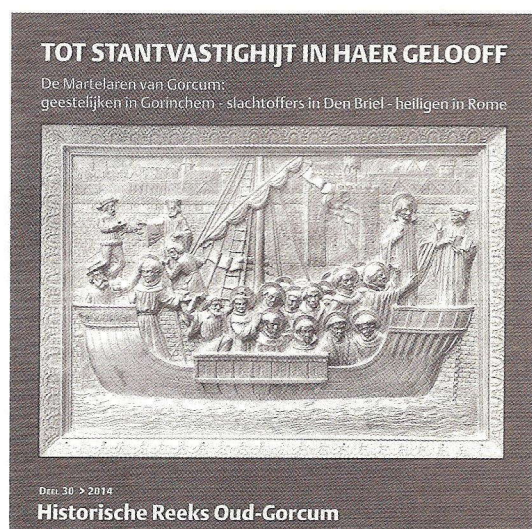

In ons fotoarchief ontdekten we deze foto. Waarschijnlijk gemaakt in de jaren '20 hier in Giessendam. Achterop staat als enige vermelding 'familie Vermeulen'. Misschien kunnen de kindjes nog, die hier op de foto zo beweeglijk zijn, wat meer vertellen. De foto zelf vertelt, dat er boven de hoofden een soort windwijzer zweeft, met daarop vier zeilscheepjes.

Wij zijn benieuwd naar uw antwoord!

Recensies

Jany Dubbeldam-van der Waal van Dijk

Tot stantvastighijt in haer gelooff

Aron de Vries, René van Dijk en Peter Jan Margry

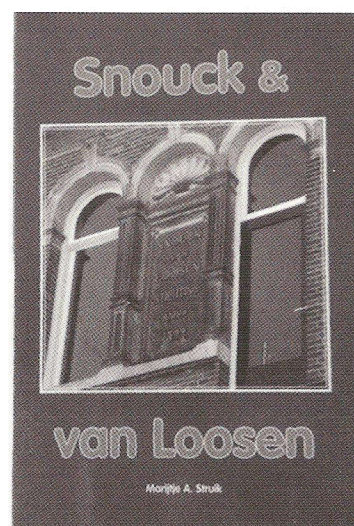
De martelaren van Gorcum: geestelijken in Gorinchem – slachtoffers in Den Briel – heiligen in Rome

In 2012 was er in het Gorcums Museum een prachtige tentoonstelling over de Martelaren van Gorcum, samengesteld door de gastconservator en behandelde het trieste lot van de negentien geestelijken die in 1572 door de Watergeuzen werden opgepakt, weggevoerd naar Den Briel en daar werden opgehangen.

De geschiedschrijving over deze gebeurtenissen in 1572 heeft zich nog lang opgehouden tussen de katholieke zuil enerzijds en de protestante zuil anderzijds. Aan de katholieke kant lag de nadruk op de wrede manier waarop de martelaren van Gorcum zijn omgebracht. Zij zijn heilig verklaard en in ieder geval bestaat er in Amsterdam een parochie die hun naam draagt. Van protestante zijde werd juist vol bewondering gesproken over de heldendaden van de geuzen.

Tot nu toe is er maar weinig onderzoek gepleegd, daarom geeft dit boek ons waardevolle informatie over een stuk geschiedenis uit de beginjaren van de Tachtigjarige Oorlog.

Uitgave van de Historisch Vereniging Oud-Gorcum in de Historische Reeks, deel 30

Snouck & Van Loosen

Marijtje A. struik

Wat een leuk boek! In Het Reghthuys, museum in Giessenburg, hangt een portret van Jan Snouck. Hij was bouwheer van het kasteel in Schelluinen. Hoe komt men aan dit portret? Het hangt ook in Washington en Enkhuizen! Dit was de reden waarom Marijtje A. Struik haar zoektocht begon. Eerst met vraagtekens, maar al snel kwamen de onbekende verhalen over deze families boven water. Al lezende krijg je het gevoel dat je aan de hand van Marijtje meeloopt op haar zoektocht. Vaak eerst in de verkeerde richting, maar Marijtje geeft niet op en begint zo nodig weer opnieuw!

Geïllustreerd met foto's en tekeningen gemaakt door de schrijfster.

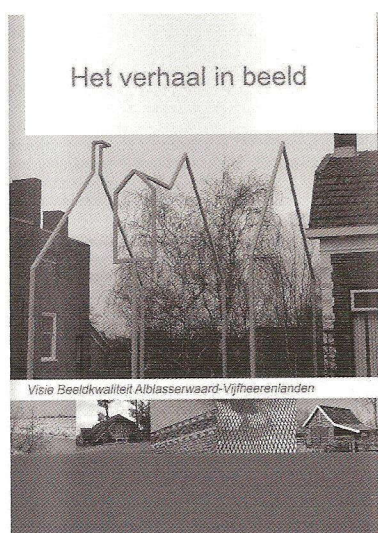
Uitgegeven in eigen beheer.

Verkrijgbaar bij Fietswereld

Dekker, Kerkweg 2 Schelluinen,

tel. 0183 622124 en

op Peursumseweg 36, tel. 0184 651576

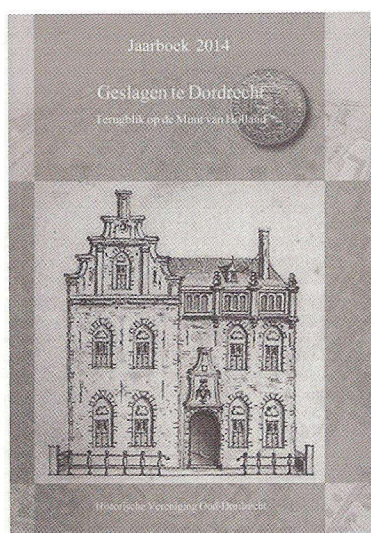
Het verhaal in beeld

Uitgegeven onder redactie van
Teus Koorevaar en Jacques Verha-
gen

Visie Beeldkwaliteit Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Met deze visie geeft het gebiedsplatform een concrete handreiking aan bestuurders, beleidsmakers, ontwikkelaars en ontwerpers, maar ook aan particulieren. Een handreiking om bij alle denkbare ontwikkelingen in onze streek zodanig rekening te houden met de authentieke kenmerken, zodat de ruimtelijke identiteit en zeggenschap voor bewoners en bezoekers behouden blijven.

Het resultaat is een goed gedocumenteerde uitgave, geïllustreerd met hedendaagse foto's, heel herkenbaar voor de geïnteresseerde lezer.

Uitgave van Het Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.

Geslagen te Dordrecht

Diverse auteurs, onder redactie van Martin Bloemendal en Cees Esseboom

Het is een mooie traditie binnen de Vereniging Oud-Dordrecht om elk jaar een jaarboek uit te brengen. Het jaarboek 2014, uitgegeven door de Vereniging Oud-Dordrecht, geeft een terugblik op de Munt van Holland.

De voormalige voorzitter, dr. Evert van Kammen had een passie voor het verzamelen van munten en penningen die betrekking hadden op 'zijn' Dordrecht. Hij deed dan ook de suggestie een jaarboek te wijden aan de munt van Holland. Helaas verslechterde zijn gezondheid en heeft hij zelf niet mee kunnen werken aan de realisering van dit boek.

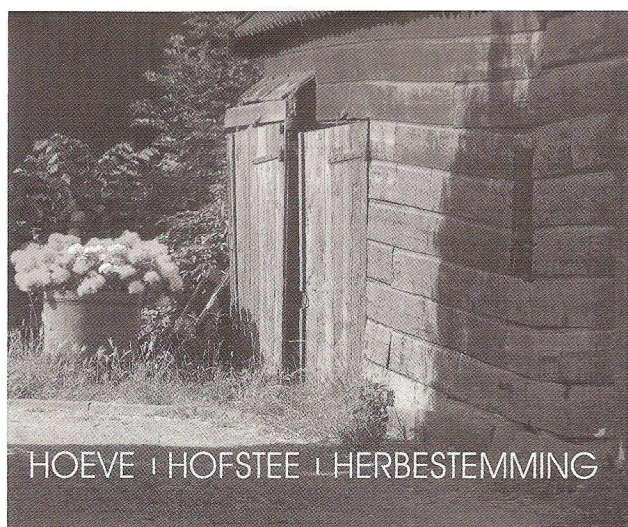
Dit boek beoogt overigens niet alle aspecten van de Munt te behandelen, maar kan wellicht de basis vormen voor verder onderzoek naar de Munt van Holland.

In ieder geval zullen geïnteresseerden in historie of de munt- en penningkunde veel plezier beleven aan het lezen van dit boek.

NUR 693 / ISBN 978-90-812135-9-2

Verkrijgbaar bij de Vereniging Oud Dordrecht, Postbus 1124, 3300 BC Dordrecht

E-mail: secretaris@oud-dordrecht.nl

Hoeve/Hofstee/Herbestemming

Dick de Jong en Evert van Lopik

Herbestemming van boerderijen en hun erven is een van de aandachtspunten van de Stichting Boerderij & Erf Alblasserwaard – Vijfheerenlanden. Veel boerderijen zijn niet meer als zodanig in bedrijf. Er is geen opvolger, de regels worden strenger en leeftijd en gezondheid van de boer spelen een rol. Allemaal aspecten die ertoe bijdragen dat boerderijen leeg komen te staan. Ook bij ons in de Alblasserwaard- en Vijfheerenlanden.

Al in 1998 werden er maatregelen genomen om ondersteuning te bieden voor niet langer als boerderij in gebruik zijnde hofsteden. Niet alleen het hoofdgebouw, ook de bijgebouwen en erven verdienen hierbij aandacht. Dankzij de inzet van velen binnen en buiten de streek is het gelukt om de aandacht te vestigen op de vele markante boerderijen die de streek gelukkig nog rijk is.

Met deze goed verzorgde uitgave zijn Dick de Jong en Evert van Lopik er uitstekend in geslaagd de aandacht te vestigen van iedereen die zijn hart heeft verpand aan het mooie woon- en leefgebied tussen de Lek en de Merwede.

ISBN 978-90-808038-7-9

Uitgave van de Stichting Boerderij en Erf
Alblasserwaard - Vijfheerenlanden.

Als
de
draak
de
kop
opsteekt

Als de draak de kop opsteekt

Bert Blase

Van onze vorige burgemeester Bert Blase is onlangs een gedichtenbundel verschenen. 'Als de draak de kop opsteekt', de titel van het eerste gedicht.

De moeite waard om het van tijd tot tijd in de hand te nemen.

De melkmeid

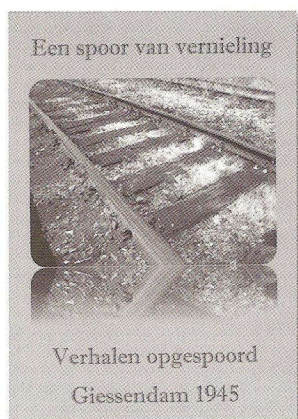

*Wanneer de zon in't oosten rijst
En 't vog'lenkoor den Schepper prijst
Dan gaat de melkmeid blij te moe
Al zingend naar haar beestjes toe
Die haar met uiers vol gelaan
Met ongeduld te wachten staan
Zij zet zich neer met blijden geest
En melkt met vlijt het nuttig beest
O,lezers ziet ! De morgenstond
Heeft waarlijk rozen in den mond
De mensch die op zijn voordeel ziet
Verslaapt zich in den morgen niet*

Wout Slob

Uitgaven in de Historische Reeks en speciale uitgaven van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam

1. Buitendams 4 (1778-1978)	€ 2,25
2. Molens van Hardinxveld-Giessendam	€ 3,85
3. Den Eendenbout (opgraving in een woonheuvel)	€ 3,85
4. Het stoomgemaal	x
5. Makelaars van Hardinxveld-Giessendam	€ 3,85
6. Buitendams 118 (Giessendamse boerderij)	x
7. 700 jaar Dam	€ 3,20
8. Parlevinkers	x
9. Rondom de Giessen	x
10. Swets tabak en daar blijf ik bij	€ 6,60
11. Hardinxveld en Giessendam in de Franse Tijd	€ 5,65
12. Café Schalk	€ 5,65
13. 100 jaar boemelen	x
14. De Hongerwinter	€ 6,60
15. De Hennepteelt	€ 4,40
16. Het kleine monument in Hardinxveld-Giessendam	€ 5,45
17. Dijken en doorbraken	x
18. Aan d'n dijk	x
19. Gemeentehuizen van Hardinxveld-Giessendam	€ 2,25
20. Ievers tussen Kaoi en Kloeve... deel I	x
21. Aart van Bennekum, kunstenaar	€ 6,80
22. Herinneringen aan oorlogstijd	x
23. 100 jaar Nederlandse Protestantenvond	x
24. Ievers tussen Kaoi en Kloeve, deel II	€ 6,80
25. Uit de pen van tante	€ 6,80
26. De watersnood van 1953	x
27. Schuttevaer en Binnenvaart	x
28. De Crisisjaren in Hardinxveld en Giessendam	x
29. Vrouwenrecht en liberalisme aan de Merwedijk	€ 6,60
30. De 50ste mei	x
31. De samenvoeging van Giessendam en Hardinxveld	€ 8,85
32. C. Baardman, de schrijver en zijn werk	€ 7,95
33. Het Langeveer	€ 6,60
34. De Indiëgangers	€ 12,50
35. 1899-1999 Nieuws van honderd jaar geleden	€ 6,80
36. De Peulenstraat in 1950	x
37. Groeten uit Giessendam	€ 8,25
38. De historie van het pand Buitendams 4	€ 6,50
39. Nievers was den dijk echt recht	€ 9,20
40. Groeten uit Boven-Hardinxveld	€ 8,90
41. Kleine zaken van een kleine kerk, Gereformeerden in Hardinxveld	€ 9,80
42. Groeten uit Beneden-Hardinxveld	€ 8,90
43. 150 jaar Openbaar Onderwijs in H'veld-Giessendam	€ 8,90
44. Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944	x
45. Marius Donk, leven en werk van een gedreven architect	€ 8,50
46. Winkels op de Buurt	€ 8,50

Nieuwste uitgave:
Een spoor van vernieling
Verhalen opgespoord
Gert Romijn
(2015)

Overige uitgaven:

Het Verleden Nu (fotoboek)	€ 11,35
Buitendams huis-ter-om-op	x
Een wandeling door Binnendams	€ 6,80
Van Geslacht tot Geslacht... (uitgave van de Hervormde Kerk Giessendam en Hardinxveld)	€ 15,90
Hardinxveld en Giessendam, van vissers- en hoepmakersdorpen naar industriegemeente	x
Hardinxveld en de riviervisserij	€ 20,40
Rehobothschool 1860-1985	x
Van hondekarran en hobbelbussen	x
Anders nog iets (neringdoenden en bedrijven)	€ 2,25
Dr. Aris Graftdijk, Photographie	€ 11,35
Herberg De Zwaan	€ 15,90
Onder ons gezeed	x
Het verhaal van de dijk	€ 7,95
Hoeke Doeme?	€ 7,95
Dvd Dorpsfilm 1953	x
Hardinxveld-Giessendam in de jaren 50 (nog te koop in Museum De Koperen Knop)	€ 15,00
Gekleed in de Waard	€ 12,50
Dvd Bommen op de Buldersteeg	€ 10,00
Autobusverkeer in de Alblasterwaard en de Vijfheerenlanden 1905-1945	€ 15,00

Uitgaven van de Stichting Dorpsbehoud

Van boodschappen doen naar winkelen	€ 2,25
Heggen en Steggen (tweede druk)	€ 7,95

Alle uitgaven zijn, tenzij uitverkocht, verkrijgbaar op de volgende adressen:

Historisch Informatie Centrum, Peulenstraat 243 Elke zaterdagmorgen van 10.00-12.00 uur en woensdagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur.
Ijzerwinkel van de heer Coenraads, Buurt 6, Boven-Hardinxveld Tijdens openingstijden winkel.
Secretariaat Historische Vereniging, Buitendams 77 maandag t/m vrijdag
Museum De Koperen Knop dinsdag- t/m vrijdag 13.00-17.00 uur, zaterdag van 11.00- 17.00 uur.

* met een x gemerkte uitgaven zijn uitverkocht

